

Høringsnotat

Ved alminnelig høring av

**Forskrift om miljøvurderinger av tiltak etter sektorlover
Jf. kapittel 14 i plan- og bygningsloven**

**Klima- og miljødepartementet
(KLD ref. 13/4565)**

Innhold

1.	Bakgrunn for forslaget og oppsummering av endringer	3
2.	Bestemmelsene om konsekvensutredninger og hovedpunktene i forslag ny forskrift.....	5
	2.1 Forskrift om konsekvensutredninger og EU-retten.....	5
	2.2 Sektorplaner som legger føringer for tiltak nevnt i vedlegg I eller vedlegg II	6
	2.3 Vedlegg II-tiltak – forenklet behandling og bruk av størrelseskriterier	7
	2.4 Revidert EIA-direktiv	9
3	Omtale av forslag til endringer i forskriftene	9
	§ 1: Innhold og generelle bestemmelser	10
	§ 2: Endring i sakelig virkeområde	10
	§ 3: Behandling av vedlegg II-tiltak og krav til supplerende utredninger	11
	§ 4: Melding med forslag til utredningsprogram for tiltak som alltid skal konsekvensutredes	14
	§ 5: Høring, behandling og fastsetting av program.....	14
	§ 6: Forelegging av utredningsprogram.....	15
	§ 7: Krav til konsekvensutredningen	15
	§ 8: Høring og offentlig ettersyn søknad med konsekvensutredning	17
	§ 9: Hensyntaken til konsekvensutredningen ved vedtak og gjennomføring	17
	§ 10: Offentliggjøring av vedtak.....	18
	§ 11: Behandling av endringer av tiltak eller planer etter gjennomført høring	18
	§ 12: Søknad om omgjøring eller fornyelse av konsesjoner.....	19
	§ 13: Konsekvensutredninger ved grenseoverskridende virkninger	19
	§ 14: Ikrafttredden	19
	§ 15: Overgangsbestemmelser	19
	Vedlegg I: Planer og tiltak som alltid skal konsekvensutredes	19
	Vedlegg II: Tiltak som skal vurderes etter § 3.....	21
	Vedlegg III: Kriterier for vurdering av vesentlige virkninger	22
	Vedlegg IV: Rammer for søknad med konsekvensutredningen	26
4.	Økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser av forslaget	27
	Utkast til forskrift om miljøvurderinger av tiltak etter sektorlover.....	31

1. Bakgrunn for forslaget og oppsummering av endringer

1.1 Endring i ansvarsfordelingen mellom departementene

I henhold til kongelig resolusjon av 19. desember 2013 om endringene i ansvarsforholdet mellom departementene ble ansvaret for kapittel 14 i plan- og bygningsloven lagt til Klima- og miljødepartementet. Ansvaret for øvrige deler av plan- og bygningsloven ble lagt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

I lys av den vedtatte ansvarsfordelingen er det bestemt at Klima- og miljødepartementet skal gi en forskrift om miljøvurdering av tiltak i medhold av kapittel 14. Tilsvarende vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet gi en egen forskrift knyttet til planbestemmelsene i plan- og bygningsloven.

Klima- og miljødepartementet legger med dette frem forslag til forskrift om miljøvurderinger etter kapittel 14 i plan- og bygningsloven.

1.2 Gjeldende regelverk og forholdet til EU-rett

Forskrift om konsekvensutredninger (KU) er hjemlet i plan- og bygningsloven og regulerer saksbehandlingen av planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Formålet med bestemmelsene er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer eller tiltak, og når det tas stilling til om, og på hvilke vilkår, planer eller tiltak kan gjennomføres.

Bestemmelsene gjelder for nærmere bestemte tiltak og planer innen alle sektorer. Unntaket er petroleumsvirksomhet og havbaserte energitiltak der det er gitt egne bestemmelser om konsekvensutredninger i forskrift etter petroleumsløven og i lov om fornybar energiproduksjon til havs. Samme vil gjelde for transport og deponering av CO₂ i henhold til forslag til forskrift etter kontinentalsokkelloven.

Gjeldende forskrift om konsekvensutredninger (forskrift nr. 855 av 26. juni 2009) er utformet i tråd med to EU-direktiver om miljøvurderinger: direktiv 2011/92/EU om vurdering av visse offentlige og private tiltaks virkninger for miljøet (EIA-direktivet) og direktiv 2001/42/EØF om vurdering av miljøvirkningene av visse planer og programmer SEA-direktivet).

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) har siden januar 2010 reist spørsmål ved Norges implementeringen av de to direktivene. Basert på korrespondanse og dialog mellom ESA og Miljøverndepartementet (nå KLD), har ESA konkludert med å konstatere enkelte mangler ved vår implementering av direktivene og ESA åpnet ved brev av 10.7.13 sak mot Norge med utgangspunkt i dette.

1.3 Forenklinger og styrking av kvalitet

Det foreslås også flere nasjonalt begrunnede endringer i forskriften. Den viktigste er forslaget til forenklet behandling av tiltak som omfattes av vedlegg II. Det vises i denne sammenheng til Prop. 61 L (2013-2014) om endringer i kapittel 14 i plan- og bygningsloven bestemmelser om konsekvensutredninger for tiltak etter annet lovverk. Lovendringene ble vedtatt av Stortinget 19. juni i år, jf. I249 L.

Videre foreslås det noen endringer for å tydeliggjøre kravene til dokumentasjon og kvalitet i utredningsarbeidet. Det foreslås også en ny bestemmelse om innleggelse av data som er samlet inn i arbeidet med konsekvensutredninger i nasjonale databaser.

Som en følge av at vedlagte forskrift kun omhandler tiltak og planer etter annet lovverk er mange elementer i gjeldende forskrift som i hovedsake retter seg mot planleggingen etter plan- og bygningsloven tatt ut.

Oppsummering av foreslåtte endringer

Foreslåtte endringer i lys av EU-direktivene

Oversikt over endringer på bakgrunn av påpekte mangler eller endringsbehov i lys av EU-direktivene:

- Ny bestemmelse (ny § 2 c) om at også planer etter sektorlover som fastsetter rammer for tillatelse for tiltak nevnt i direktivets vedlegg I og II omfattes, jf. SEA-direktivet. Det foreslås en forenklet behandling av slike planer ved at det ikke stilles krav til melding for disse.
- Endring i (§ 7). Bestemmelsene i EIA-direktivet artikkel 3 er tatt inn for å klargjøre kravene direktivet stiller mht. konsekvensutredningen. Det er også tatt inn en bestemmelse om at det skal lages et sammendrag av konsekvensutredningen, jf. EIA-direktivet.
- Endring i (§ 9) slik at det framgår at virkninger skal overvåkes og at oppfølgende undersøkelser skal gjøres offentlig tilgjengelig, jf. SEA-direktivet.
- Endringer i (§ 13) om behandling av tiltak eller planer med grenseoverskridende virkninger, jf. EIA-direktivet (og Espoo-protokollen).
- Noen endringer i vedlegg I; mindre endringer i enkelte tiltak. Forslag til bestemmelser om CO₂ fangst og lagring, jf. prosjektdirektivet, jf. EIA-direktivet (jf. karbonlagringsdirektiv 2009/31)
- En omfattende omstrukturering og supplering av vedlegg II i tråd med EIA-direktivet annex II.
- Supplering av vedlegg III (tidligere § 4) slik at denne tar opp i seg manglende hovedelement fra EIA-direktivet annex III.
-

Nasjonalt begrunnede endringer

I tillegg til endringer i lys av direktivene foreslås det også flere nasjonale endringer basert på nytt regelverk og praktiseringen av dagens regelverk. Det foreslås også noen mindre endringer av begrepsbruk og noen presiseringer. De viktigste nasjonale endringsforslagene er:

- Ny § 3 om forenklet behandling av vedlegg II tiltak.
- Noen presiseringer av krav til innhold i planprogram (§ 4)
- Noen presiseringer mht. fastsetting av program (§5)
- Ny bestemmelse (§ 7) om at utredninger skal utføres av personer med faglig kompetanse.
- Ny bestemmelse (§ 8) om bruk av standardiserte metoder og innleggelse av innsamlede data i databaser.
- Endring av bestemmelsen om offentliggjøring av vedtak (gjeldende § 13).
- Endring i bestemmelsen om utvidelser og endringer av vedlegg I tiltak, forenkling ved at det ikke stilles krav om melding.
- Noen endringer i vedlegg IV i lys av naturmangfoldloven og vannforskriften. Støy og friluftsliv er også tatt inn som aktuelle utredningstema.

2. Bestemmelsene om konsekvensutredninger og hovedpunktene i forslaget til ny forskrift

De konkrete endringsforslagene omtales i kapittel 3. Her gis det nærmere omtale av rammene og hovedpunktene i endringsforslagene sett i forhold til gjeldende forskrift. Først omtales EU-retten på området, deretter utfordringer knyttet til håndteringen av vedlegg II-tiltak og til slutt endringene i lys av ny departementsinndeling.

2.1 Forskrift om konsekvensutredninger og EU-retten

Det er foretatt flere endringer av lov og forskriftbestemmelsene om konsekvensutredninger siden de første bestemmelsene trådte i kraft i juni 1990¹. De mange revisjonene er alle knyttet til forpliktelser i forhold til EU-direktiver om miljøvurderinger og endringer av disse.

I utgangspunktet var regelverket om konsekvensutredninger ment å være utvidede krav til saksbehandling av store prosjekter som normalt alltid vil ha vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, jf. Ot. prp. nr 75 (1998-95). Siktepunktet var å styrke hensynet til miljø og andre viktige interesser i planleggingen, sikre utvidet medvirkning og offentlighet og å gi et kunnskapsbasert beslutningsunderlag når myndigheten skal ta stilling til om tiltaket skal gjennomføres, herunder vilkår knyttet til en eventuell gjennomføring.

Tilpasningen til EU-direktivene har medført en utvidelse av det saklige virkeområdet for regelverket. Med implementeringene av EUs prosjektdirektiv i Norsk rett, jf. Ot. prp. nr. 24 (1994-95) ble det innført et system tilsvarende EUs prosjektdirektiv med to lister over tiltak. En liste (vedlegg I) med tiltak som alltid skal konsekvensutredes og en liste (vedlegg II) med tiltak som skal vurderes nærmere og konsekvensutredes dersom de kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn. I forskriften ble det gitt kriterier (såkalte screening kriterier) som grunnlag for vurderingene av om et vedlegg II-tiltak skal konsekvensutredes.

De nasjonale endringene i regelverket om konsekvensutredninger siden 1990-tallet har også vært preget av økt fokus på og tilpasning til planleggingen etter plan- og bygningsloven.

Dette skyldes flere forhold. En viktig faktor har vært at flere tiltak som tidligere krevde tillatelse etter særlover nå avklares gjennom vedtak etter plan- og bygningsloven (som f. eks. avgjørelse av veg- og jernbanesaker og næringsetableringer som tidligere krevde etableringstillatelse). Tilpasningen til annex II i EIA-direktivet har dratt i samme retning, de fleste av disse tiltakene avgjøres etter planbestemmelsene i plan- og bygningsloven. Dette har bidratt til at rollen som ansvarlig myndighet etter bestemmelsene er flyttet fra sentralt nivå til kommunalt nivå. I praksis er det nå kun for tiltak etter annen lovgivning (kapittel 14 saker) hvor statlige (eller regionale) myndigheter og ikke kommunene er ansvarlig myndighet.

Ved at reglene om konsekvensutredninger er knyttet nærmere opp til planleggingen etter pbl er det også tatt inn flere elementer i forskriften som i mindre grad er relevant i forhold til konsekvensutredninger av tiltak etter sektorlover. Dette gjelder for eksempel kriterier for

¹ Ot. prp. nr 69 (1988-89), Ot. prp. nr 24 (1994-95) / KU-forskrift av 13-12.1996, KU-forskrift av 21.5.1999, Ot. Prp. nr 47 (2003-2004)/KU-forskrift av 1.4.2005, Ot. Prp. nr 32 (2007-08) / KU-forskrift av 26.9.2009.

vurdering av vesentlige virkninger (gjeldende § 4) og også flere innholdselementer i konsekvensutredningen (gjeldende vedlegg III).

Både EU-kommisjonen og ESA har i løpet av de siste årene hatt en oppfølging av landenes implementering av direktivene om miljøvurderinger. Dette har blant annet bakgrunn i flere avgjørelser ved EU-domstolen som har bidratt til å klargjøre og også innskjerpe fortolkningen av direktivene. Det er grunn til å understreke at ESAs gjennomgangen av vårt regelverk tar utgangspunkt i implementering av direktivenes bestemmelser og er ikke en vurdering av hvordan bestemmelsene i direktivet er fulgt opp i enkeltsaker.

Nedenfor omtales to sentrale tema i diskusjonen med ESA og i utformingen av foreliggende forskriftsutkast; krav etter SEA-direktivet knyttet planer og programmer som fastsetter rammer for tiltak nevnt i vedlegg I eller vedlegg II (pkt. 2.2) og behandlingen av tiltak nevnt i vedlegg II, herunder bruk av størrelseskriterier (2.3). Avslutningsvis gis det en kort omtale av foreliggende reviderte EIA-direktiv (2.4).

2.2 Sektorplaner som legger føringer for tiltak nevnt i vedlegg I eller vedlegg II

ESA har, i brev av 21.01.11, kommentert at KU-forskriften kun synes å omfatte ”SEA” planer etter plan- og bygningsloven og stiller spørsmål om det er gjennomført en vurdering av om det kan være planer etter sektorlover som også faller inn under SEA-direktivets virkeområde. I henhold til direktivets artikkel 3 nr 3. bokstav a) omfatter direktivet planer og programmer innen sektorene jordbruk, skogbruk, fiske, energi, industri, transport, avfallshåndtering, vannressursforvaltning, telekommunikasjon, turisme, by- og regionalplanlegging og arealbruk.

I departementets svarbrev er det vist til at det i forbindelse med implementeringen av direktivet (jf. Ot.prp. nr. 47 (2003-2004) og lov av 24. september 2004 og forskrift av 1. april 2005) ble gjennomført en vurdering av om direktivet ville ha betydning for planleggingen innen sektorene. Det vises i denne sammenheng blant annet til undersøkelser utført av NIBR og ECON på oppdrag fra departementet (NIBR rapport 1999-5 og ECON Report 22/99). Det ble den gang konkludert med at det ikke foreligger planlegging innen sektorene som omfattes av SEA-direktivet.

I ESAs brev av 30.06.11 forfølges denne problemstillingen videre. ESA lister opp en rekke EU-direktiver hvor det stilles krav til utarbeidelse av planer eller programmer. Med henvisning til avgjørelser i EU-domstolen slår ESA fast at også disse i utgangspunktet faller inn under SEA-direktivets virkeområde. De planer og direktiver ESA henviser til er:

- Avfallsplan som omfatter husholdnings- og næringsavfall, farlig avfall og håndtering av emballasjeavfall under henholdsvis EU-direktiv 2006/12/EC, EU-direktiv 91/689/EEC og EU-direktiv 94/62/EC. De to førstnevnte direktivene er erstattet av rammedirektivet for avfall, EU-direktiv 2008/98/EC. Rammedirektivet har i tillegg krav om et program for avfallsforbygging som kan være integrert i avfallsplanen.
- Tiltaksplaner for lokal luftkvalitet under EU-direktiv 2008/50/EC
- Vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer under EU direktiv 2000/60/EC
- Støyhandlingsplaner under EU-direktiv 2002/49/EC
- Tiltaksplan for reduksjon av nitrat i vann under EU-direktiv 91/676/EEC

- Nasjonal handlingsplan for fornybar energi under EU-direktiv 2009/28/EC

Hvorvidt nasjonale planer i lys av disse direktivene vil ha en karakter som gjør at de faller inn under KU-bestemmelsene må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Fagdepartementet eller delegert myndighet vil måtte foreta en konkret vurdering av om planen eller programmet har et innhold eller en karakter som gjør at de skal behandles etter forskriften. SEA-direktivet (jf. artikkel 2) stiller opp tre vilkår som må oppfylles for at planen eller programmet omfattes av direktivet:

- Planen eller programmet må utarbeides og /eller vedtas av en myndighet på sentralt, regional eller lokalt nivå eller utarbeides av en myndighet med sikte på vedtakelse i storting eller regjering,
- planen eller programmet må være pålagt i henhold til lov eller forskrift, og
- planen eller programmet må fastsette rammer for fremtidige utbyggingstillatelser for tiltak nevnt i vedlegg I eller vedlegg II.

Det første kriteriet innebærer at det kun er planer eller programmer som fører fram til et vedtak av en myndighet som omfattes. I norsk kontekst betyr dette f. eksempel at regionale kraftsystemplaner ikke faller inn under direktivet selv om denne planleggingen er forskriftsfestet.

Når det gjelder det andre kriteriet er begrepet brukt i direktivet ”*which are required by legislative, regulatory or administrative provisions*”. I Norsk kontekst har dette blitt definert til å være planer eller programmer som følger av lov- eller forskrift. Denne definisjonen er forelagt ESA og de har ikke stilt spørsmål ved avgrensingen. Som det framgår av tidligere vurderinger betyr dette at f. eks at nasjonal transportplan, samlet plan for vassdrag og forvaltningsplaner for havområder ikke faller inn under direktivets virkeområde fordi disse planene ikke er nedfelt i lov eller forskrift.

Når det gjelder det tredje kriteriet vil det være formålet med planen og det konkrete innholdet i denne som avgjør om den omfattes eller ikke. Norge har til nå lagt til grunn at planer kun omfattes hvis de sier noe konkret om hvor det vil være aktuelt å etablere en bestemt type virksomhet. ESA viser til dommer ved EU-domstolen som innebærer at planer eller programmet kan komme inn under direktivet selv om de ikke sier noe spesifikt om lokalisering. Det er tilstrekkelig at planen stiller opp spesifikke krav eller vilkår som må legges til grunn når det skal gis tillatelse til prosjekter som er omfattet av prosjektdirektivet.

For å sikre samsvar med direktivets bestemmelser foreslås det tatt inn en bestemmelse om planer og programmer i miljøforskriften (ny § 2 bokstav c).

2.3 Vedlegg II-tiltak – forenklet behandling og bruk av størrelseskriterier

I de ulike KU-forskriftene har det vært ulike løsninger både med hensyn til tilpasningen til direktivets annex II-liste, utformingen av selve behandlingen av vedlegg II-tiltakene (screeningsprosessen) og utformingen av kriteriene som skal legges til grunn. Utviklingen har over tid gått i retning av forenkling både av operasjonaliseringen av direktivets annex II og i forhold til vurderingen i forhold til kriteriene.

Et sentralt punkt i diskusjonene med ESA har vært bruk av størrelseskriterier for tiltak nevnt i vedlegg II. Til nå er det lagt til grunn at det er anledning til å sette slike kriterier for å avgrense omfanget av annex II-tiltak som må underlegges en screening, dvs. vurdering i forhold til kriteriene for vesentlige virkninger i gjeldende § 4. I gjeldende forskrift er det gitt slike kriterier særlig for tiltak etter annet lovverk: tiltak etter energiloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven, naturgassloven, atomenergiloven, kontinentalsokkelloven, havne og farvannsloven, husdyrkonsesjonsloven, skogbruksloven, reindrifftsloven, jordloven og akvakulturloven.

ESA har imidlertid, med utgangspunkt i avgjørelser ved EU-domstolen, konkluderer med at bruk av størrelseskriterier alene for å skille ut tiltak som ikke skal vurderes nærmere ikke er i samsvar med direktivet.

Den andre problemstillingen knyttet til vedlegg II har vært spørsmålet om nåværende regler for behandling av disse er hensiktsmessige. Det vises i denne sammenheng til Prop. 61 L (2013-2014) hvor det foreslås å endre bestemmelsene i kapittel 14 i plan- og bygningsloven for å åpne opp for en forenklet behandling av vedlegg II-tiltakene. De foreslåtte endringene ble vedtatt av Stortinget 12. juni i år, jf. Innst. 249 L (2013-2014).

I forskriften følges dette opp med en ny modell for behandlingen av vedlegg II-tiltak, jf. forslag til ny § 3. Forslaget innebærer at vurderingen av om et vedlegg II-tiltak kan få vesentlig virkning for miljø eller samfunn skjer som en del av den ordinære søknadsbehandlingen og ikke som en forutgående prosess som forutsatt etter gjeldende bestemmelser.

Videre innebærer den foreslåtte endringen at dersom søknaden gir en tilfredsstillende redegjørelse for virkningen av tiltaket vil det ikke være krav til utarbeidelse av en egen konsekvensutredning selv om tiltaket vurderes å kunne få vesentlige virkninger.

I de tilfeller tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, og virkningene er mangelfullt vurdert og beskrevet i søknaden, skal ansvarlig myndighet sørge for at kunnskapsgrunnlaget blir tilfredsstillende ved at det stilles krav til supplerende utredninger.

Forslaget innebærer at ansvarlig myndighet ikke trenger å ha en egen screeningsprosess for et stort antall saker. Ny § 3 innebærer også at en for tiltak med vesentlige virkninger ikke trenger og "gå tilbake til start" med en meldingsprosess slik gjeldende rett forutsetter. Løsningen innebærer også at berørte myndigheter, parter og interesseorganisasjoner vil få anledning til å medvirke i screeningen og vurderingen av dokumentasjonen.

Når det gjelder spørsmålet om bruk av størrelseskriterier mener departement at regelverket om konsekvensutredning, som innebærer utvidede krav til saksbehandling og dokumentasjon, i utgangspunkter bør forbeholdes større utbyggingstiltak som normalt alltid vil ha betydelige konsekvenser. Mindre tiltak bør normalt bli tilfredsstillende belyst gjennom de ordinære saksbehandlingsreglene som gjelder. Dette også i lys av at lovgivning og praksis har de senere årene blitt styrket på de fleste områder for å sikre at hensynet til miljø blir ivaretatt på en god måte og kravet til kunnskapsgrunnlaget for alle offentlige beslutninger er også er betydelig styrket gjennom naturmangfoldloven og vannforskriften.

ESA har imidlertid, som påpekt overfor, gjort det klart at størrelseskriterier ikke kan opprettholdes uten at de kombineres med andre kriterier. Og på bakgrunn av en lengre prosess

med ESA om dette synes det klart at ESA mener at EIA-direktivets artikkel 2 nr. 1 (egenskaper, størrelse og plassering) og hovedelementene i direktivets annex III (virkningenes utbredelse, omfang, kompleksitet, varighet, hyppighet, reversibilitet og grenseoverskridende karakter) også må legges til grunn for vurdering av mindre tiltak på vedlegg II. Bruk av størrelseskriterier i vedlegg II vil derfor innebære at en må etableres en "sikkerhetsbestemmelse" i tråd med disse hovedelementene. En slik bestemmelse vil bidra til å komplisere regelverket og ta bort den forenklingseffekten bruk av størrelseskriterier kunne gitt. Departementet foreslår derfor at bruk av størrelseskriterier i vedlegg ikke videreføres i ny forskrift.

Det vil imidlertid fram til fastsetting av forskriften bli gjort en videre vurdering av om det finnes alternative løsninger med bruk av størrelseskriterier for landbrukstiltak.

For nasjonale tiltak, dvs. tiltak som ikke omfattes av EIA-direktivet, vil dagens ordning med størrelseskriterier videreføres.

2.4 Revidert EIA-direktiv

EU vedtok den 16. april i år et revidert EIA-direktiv: Europaparlamentets og rådets direktiv 2014/52/EU. Lenke til vedtatt direktiv:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=PE%2015%202014%20INIT>

Formålet med revisjonen av direktivet har vært å tilpasse dette til endringer av politisk, lovmessig og tekniske karakter som har skjedd de senere årene. Endringsdirektivet legger blant annet opp til en styrking av de faglige sidene av konsekvensutredningsprosessen. Et siktepunkt er også å tilrettelegge for en bedre samordning av behandlingen etter direktivet med behandlingen etter andre EU-rettsakter der det også stilles krav til dokumentasjon og offentlig medvirkning.

Fristen for implementering av direktivet er 17.4.2017. En eventuell implementering av endringsdirektivet i norsk rett vil være bli gjennomført etter behandling i EFTA og påfølgende avklaring i Norge. Ved revisjonen av gjeldende KU-forskrift er det imidlertid sett hen til de foreslåtte endringene slik at en ikke kommer i en situasjon hvor det foreslås endringer som ikke er i samsvar med det reviderte direktivet. Noen av endringene i direktivet er kommentert nærmere i kapittel 3.

3 Omtale av forslag til endringer i forskriftene

Endringsforslagene omtales løpende. Av teksten vil det framgå hvilke endringer som er begrunnet i påpekte mangler ved implementeringen av direktivene og hvilke endringer som er "nasjonalt" begrunnet. Foreslåtte endringer av kun språklig karakter blir ikke kommentert nærmere. Dette gjelder heller ikke alle endringer som følger av at denne forskriften ikke omhandler planleggingen etter plan- og bygningsloven.

Hjemmelsgrunnlaget for forskriften er kapittel 14 i plan- og bygningsloven om konsekvensutredninger av tiltak og planer etter annen lovgivning.

Forskriften er kalt "forskrift om miljøvurderinger av tiltak etter sektorlover". Begrepet miljøvurderinger er benyttet dels for å skille den fra forskriften om konsekvensutredninger som gjelder for planer etter plan- og bygningsloven. Dels fordi forskriften legges nærmere opp til innretningen i de to EU-direktivene om miljøvurderinger. Begrepet miljøvurderinger bidrar også til å klargjøre skillet mellom konsekvensutredningen som et dokument /

dokumentasjon sett i forhold til totaliteten av bestemmelsen i forskriften. Det presiseres at de helse inngår i EU-direktivene og at helse også i denne forskriften defineres som en del av miljø.

Begrepsbruken er ikke ment å innebære noen realitetsendringer mht. forventet nivå på konsekvensutredningene. Og konsekvensutredninger (KU) forutsettes fortsatt brukt som samlebetegnelse på regelverket.

§ 1: Innhold og generelle bestemmelser

Bestemmelsen er i hovedsak som tidligere. Noen tidligere bestemmelser er vurdert som unødvendige og tatt ut.

§ 2: Endring i sakelig virkeområde

De aktuelle bestemmelsene for tiltak etter sektorlover i tidligere §§ 2 og 3 er tatt inn i ny § 2. Bestemmelser knyttet til planleggingen etter plan- og bygningsloven er tatt ut. Det gjelder også siste ledd i gjeldende § 2 om forholdet mellom sektortiltak og planer etter pbl. Denne bestemmelsen kommenteres til slutt i omtalen av ny § 2.

§ 2 bokstav a (søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg I) tilsvarer gjeldende § 2 g.

Bokstav b (søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg II) tilsvarer gjeldende § 3 bokstav e.

Bokstav c (planer og programmer som fastsetter rammer for søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg I eller II, og der planen eller programmet vedtas av et departement i henhold til lov eller forskrift) er ny. Det vises til kapittel 2.1 for omtale av bakgrunnen for den foreslåtte bestemmelsen.

Bokstav d (planer for nasjonalparker og andre verneområder større enn 500 km², og andre verneområder større enn 250 km² dersom planene fører til en vesentlig endring i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet) tilsvarer gjeldende § 2 bokstav h. Det bemerkes at departementet vil foreta en nærmere vurdering av denne bestemmelsen (om den bør utgå eller utvides til også å omfatte andre hensyn enn dagens bruk og for primærnæringer eller reiseliv) i tilknytning til implementeringen av det reviderte EIA-direktiv. Implementeringsfrist for direktivet er 16.5 2017.

Planer eller og programmer etter § 2 c og planer etter § 2 d er for enkelthets skyld definert som tiltak. Tilsvarende er begrepet søknad også definert til å omfatte forslag til planer eller programmer etter 2 c og planer etter 2 d, jf. annet ledd siste punktum.

Av annet ledd framgår det at tiltak etter bokstav a og d omfattes av reglene om melding og fastsetting av utredningsprogram, jfr. §§ 4-6. Tiltak etter bokstav b (vedlegg II-tiltak) skal vurderes nærmere etter bestemmelsene i § 3. For slike tiltak gjelder ikke bestemmelsene om melding og forslag til planprogram i §§ 4-7.

Tiltak etter bokstav c, dvs. planer eller programmer etter sektorlover, omfattes heller ikke av reglene om melding med forslag til utredningsprogram. Disse planene skal konsekvensutredes i henhold til § 7. Som det framgår at pkt. 2. 2 overfor er dette er planer

som i henhold til SEA-direktivet alltid skal konsekvensutredes. Det vurderes som uhensiktmessig at det innføres et krav om melding og fastsetting av planprogram for slike sektorplaner eller handlingsprogrammer. Dette fordi det ofte vil være usikkert hvorvidt slike planer har et innhold som gjør at de omfattes av bestemmelsen før selve høringsforslaget er konkretisert. Det foreslås derfor at bestemmelsen om konsekvensutredning (§ 7) og de påfølgende behandlingsreglene gjøres gjeldende for disse tiltakene.

I siste ledd i gjeldende § 2 klargjøres det at ansvarlig sektormyndighet også er ansvarlig myndighet etter forskriften i de tilfeller det utarbeides plan etter plan- og bygningsloven for tiltaket. Dette blir presisert til å gjelde tiltak etter energiloven, vassdragsreguleringsloven vannressursloven, petroleumsloven eller naturgassloven. Videre sies det i bestemmelsen at i de tilfeller det også utarbeides plan skal ansvarlig myndighet, så langt som mulig, tilrettelegge for en samordnet behandling.

Denne bestemmelsen videreføres ikke. Det understrekes at prinsippet i denne bestemmelsen fortsatt legges til grunn. I de tilfeller det utarbeides plan etter plan- og bygningsloven for andre tiltakstyper enn de som reguleres av ovennevnte lover vil det imidlertid være et hensiktsmessighetsspørsmål om utredningsplikten knyttes opp til denne forskriften eller planforskriften og følgelig om det er sektormyndighet eller planmyndigheten som anses å være ansvarlig myndighet.

Bestemmelsen i § 1 annet ledd om at saksbehandlingen etter forskriften skal ivareta krav til utredning og dokumentasjon som følger av annet lovverk, og som er relevant for den beslutningen konsekvensutredningen skal ligge til grunn for, gjelder uavhengig av hvilken forskrift tiltaket behandles etter.

§ 3: Behandling av vedlegg II-tiltak og krav til supplerende utredninger

I tråd med forslaget til endringer i plan- og bygningsloven § 14-2 foreslås det en forenklet modell for behandling av tiltak som omfattes av vedlegg II.

Bestemmelser og kommentarer:

Første ledd: *Tiltakshaver skal i forbindelse med utarbeidelse av søknad gjøre en vurdering av om tiltaket faller inn under kriteriene i vedlegg III.*

Bestemmelsen innebærer at tiltakshaver, som en del av arbeidet med søknaden, selv skal sjekke ut om tiltaket vil komme inn under kriteriene i forskriftens vedlegg III. I praksis kan dette skje ved at tiltakshaver fyller ut et standardisert skjema basert på kriteriene i vedlegg III.

Det forutsettes at tiltakshaver vil ha en god oversikt over mulige virkninger av tiltaket ettersom søknaden likefullt skal tilfredsstille de ordinære dokumentasjonskravene knyttet til søknaden. Også etter dagens gjeldende bestemmelser har tiltakshaver plikt til å vurdere om tiltaket kommer inn under saksbehandlingsregelen, jf. § 1 sjette ledd

(denne er tatt ut ettersom dette nå framgår av første ledd i § 3), og bidra med nødvendig kunnskap for at ansvarlig myndighet skal kunne vurdere tiltaket i forhold til kriteriene for vesentlige virkninger, jf. § 5 annet ledd.

Utsjekking av tiltaket i forhold til kriteriene i vedlegg III vil også bidra til økt bevissthet om viktige mulige effekter av tiltaket. I de tilfeller ett (eller flere) kriterier utløses, eller det er usikkerhet knyttet dette, vil det gi tiltakshaver en indikasjon på at det må gis en grundig vurdering av det aktuelle temaet i søknaden.

Bestemmelsen om at tiltakshaver selv skal gjøre en vurdering av tiltaket i forhold til kriteriene i vedlegg III er også i tråd med revidert EIA-direktiv. Her gis det en ny bestemmelse (artikkel 4 nr. 4) som sier at tiltakshaver skal gjøre en vurdering av tiltakets sannsynlige vesentlige virkninger for miljø. I annex II nytt punkt II. A listes det opp hvilke informasjon og vurderinger tiltakshaver må bidra med i denne sammenheng. De mer detaljerte bestemmelsene i revidert direktiv tas ikke inn ved denne forskriftsrevisjonen.

Annet ledd: ” Myndigheter med ansvar for kriteriene i vedlegg III skal i forbindelse med høring av søknaden vurdere om de mener tiltaket kan få vesentlige virkninger. Berørte myndigheter, parter eller interesseorganisasjoner bør i forbindelse med høring av søknaden konkretisere hvilke forhold som bør belyses nærmere, dersom de mener tiltaket kan få vesentlige virkninger og det ikke allerede er tilfredsstillende redegjort for disse.”

I henhold til § 3 avgjøres spørsmålet om et tiltak har vesentlige virkninger og om det er behov for supplerende utredninger som en del av behandlingen av søknad etter de ordinære saksbehandlingsreglene som gjelder for tiltaket. Det vil være opp til ansvarlig myndighet, og praksis på vedkommende område, å ta stilling til om de selv vil kvalitetssjekke søknaden, herunder gjøre en egen vurdering av tiltaket etter kriteriene i vedlegg III, før søknaden sendes på høring. For å åpne for en slik fleksibilitet blir det ikke gitt mer detaljerte regler om høring av søknaden.

I annet ledd skilles det mellom det særskilte ansvaret som påligger myndigheter som er ansvarlig for de respektive kriteriene i vedlegg III og andre aktørers rolle i forbindelse med høringen av søknaden. Myndigheten som er ansvarlig for kriteriene skal vurdere om de mener tiltaket kan få vesentlige virkninger. Det vil bli utarbeidet en oversikt over hvilken myndighet som er ansvarlig for de ulike kriteriene.

Berørte myndigheter og andre høringsinstanser vil i henhold til bestemmelsen få anledning til å delta aktivt i vurderingen av om et tiltak kan få vesentlige virkninger (jf. kriteriene i vedlegg III) og om disse virkningene er godt nok belyst i søknaden. For at ansvarlig myndighet skal ha et best mulig grunnlag for å ta stilling til om vesentlige virkninger er godt nok belyst er det viktig at høringsinstansene er spesifikke når det gjelder påpekning av eventuelle mangler ved den foreliggende dokumentasjonen.

Tredje ledd: ” Dersom ansvarlig myndighet på bakgrunn av høringen og egne vurderinger finner at tiltaket kan få vesentlig virkninger, og virkningene ikke i tilstrekkelig grad er belyst, jf. krav til dokumentasjon gitt i § 7 eller blir tilfredsstillende avbøtt, skal ansvarlig myndighet stille krav om supplerende utredninger.”

Etter det foreslåtte opplegget for behandling av vedlegg II-tiltak vil det oppstå krav til supplerende utredninger kun i de tilfeller tiltaket faller inn under kriteriene i vedlegg III og den foreliggende dokumentasjon knyttet til søknaden ikke anses tilfredsstillende. Det er, som etter gjeldende regelverk, ansvarlig myndighet som skal ta stilling til spørsmålet om vesentlig virkning og behov for supplerende utredninger. Ansvarlig myndighet skal treffe beslutningen på bakgrunn av uttalelser ved høringen av søknaden og på egne vurderinger.

Rammene for vurderingen av om et vedlegg II-tiltak er tilfredsstillende belyst vil være kraven til dokumentasjon gitt i forskriftens § 7.

Fjerde ledd: ” *Dersom ansvarlig myndighet vurderer at tiltaket ikke har vesentlige virkninger skal dette fremgå ved sluttbehandlingen av tiltaket. Dersom krav til supplerende utredninger er reist for tiltak med vesentlige virkninger, men ikke tatt til følge, skal det gis en begrunnelse.*”

I henhold til EIA-direktivet skal ansvarlig myndighet vurdere og avgjøre om et annex II-tiltak skal konsekvensutredes (direktivets artikkel 4 nr. 2) og beslutningen skal gjøres tilgjengelig for offentligheten (artikkel 4. nr.4).

I tråd med dette er det i fjerde ledd spesifisert at det skal framgå av vedtaket at tiltaket omfattes av forskriftens vedlegg II, men at tiltaket ikke er vurdert å ha vesentlige virkninger jf. kriteriene i vedlegg III.

I de saker der det er framsatt krav om supplerende utredninger, men ansvarlig myndighet vurderer beslutningsunderlaget som tilfredsstillende, skal beslutningen om ikke å kreve supplerende undersøkelser begrunnes. Bestemmelsen tilsvarende gjeldende § 5 tredje og fjerde ledd. Begrunnelsen skal inngå i vedtaket i saken (saksinnstillingen eller bakgrunn for vedtaket).

Det understrekes at beslutningen om å kreve eller ikke kreve supplerende utredninger, ikke er et enkeltvedtak. Men som etter gjeldende bestemmelser vil spørsmålet om vesentlig virkninger og/eller mangelfulle utredninger vil kunne være grunnlag for klage som må vurderes i tråd med forvaltningslovens regler.

Femte ledd: ” *Krav til supplerende utredninger skal ta utgangspunkt i de forhold som anses å være mangelfullt belyst og i samsvar med krav til dokumentasjon etter § 7.*”

Krav til supplerende utredninger skal som nevnt over ta utgangspunkt i de konkrete forholdene som er mangelfullt belyst i søknaden. Er søknaden i utgangspunktet god og dekkende vil det normalt ikke stilles krav til supplerende utredninger. Men det kan være enkelttema eller bestemte problemstillinger som likefullt bør belyses nærmere.

I henhold til EIA-direktivet er det ikke anledning til å stille lavere krav til kunnskapsgrunnlaget for vedlegg II-tiltak som blir vurdert å kunne få vesentlige virkninger for miljø. Det understrekes i tråd med dette at kravet om utredning av relevante og realistiske alternativer også gjelder for vedlegg II-tiltak med vesentlige virkninger.

Sjette ledd: ”De supplerende utredningene høres og behandles i samsvar med bestemmelsen i § 8. Det kan settes en kortere frist for høring av supplerende utredninger. Fristen skal være minst 4 uker.”

Av sjette ledd framgår det at supplerende utredninger skal behandles etter reglene i (ny) § 8, dvs. på samme måte som for vedlegg I-tiltak. Det kan imidlertid stilles en kortere frist for uttalelser (minst 4 uker) ettersom saken allerede er kjent for berørte og interesserte gjennom høringen av søknaden.

Det legges til grunn at det er tilstrekkelig å sende den supplerende dokumentasjonen på høring og at det ikke er nødvendig å innarbeide denne i den opprinnelige søknaden og gjennomføre en fornyet høring av hele søknaden. Det legges også til grunn at høringen av de supplerende utredningene kan begrenses til de som har avgitt uttalelser til søknaden. Dette i tråd med gjeldende bestemmelse (§ 7) om høring av tilleggsutredninger.

§ 4: Melding med forslag til utredningsprogram for tiltak som alltid skal konsekvensutredes

Det foreslås noen endringer i bestemmelsene om melding med forslag til utredningsprogram (gjeldende § 6). Dette ut fra nasjonale erfaringer.

Første ledd: (endringer kursivert og understreket): ”Melding med forslag til utredningsprogram skal gjøre rede for formålet med tiltaket eller planen, beskrive området og hvilke problemstillinger som anses viktig for miljø og samfunn i den konkrete saken, basert på eksisterende kunnskap. Relevante og realistiske alternativer skal beskrives, og det skal framgå hvordan behandlingen av disse skal ivaretas i utredningsarbeidet.”

Bakgrunnen for endringen er at mange utredningsprogram har en tendens til å være stikkordsmessig og altomfattende. Det er viktig at meldingen med forslag til utredningsprogram gir en tilfredsstillende beskrivelse av egenskaper ved området som omfattes av søknaden og hvilke forhold som anses viktig å få belyst i forhold til den konkrete saken. Det er viktig at forslaget til utredningsprogram tydeliggjør hvilke problemstillinger og hensyn som framstår som sentrale i den enkelte sak. Dette er en forutsetning for at berørte myndigheter skal kunne vurdere konfliktgraden og utredningsbehov knyttet til et tiltak eller planen.

Gjeldende § 6 fjerde ledd siste to punktum: Bestemmelsene om at ”det bør framgå hvilke metoder som skal benyttes og at programmet skal utformes slik at det kan tas stilling til om utredningsarbeidet er gjennomført i samsvar med programmet” foreslås flyttet til ny § 5. Dette fordi det vil være det fastsatte utredningsprogrammet som vil være målestokken for om konsekvensutredningen er utført i henhold til programmet. Og det er ved fastsetting av programmet det tas stilling til hvilke framgangsmåter og metoder som skal benyttes.

§ 5: Høring, behandling og fastsetting av program

Det foreslås enkelte nasjonalt begrunnet endring i bestemmelsene om fastsetting av utredningsprogram (gjeldende § 7 femte ledd). Det gis nye bestemmelser (første ledd og sjette ledd) om at ansvarlig myndighet kan avslutte prosessen etter bestemmelsene:

Første ledd: Melding med forslag til utredningsprogram skal sendes på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner og legges ut til offentlig ettersyn. Ansvarlig myndighet kan, dersom tiltaket vil medføre vesentlige negative miljøvirkninger, avslutte saksbehandlingen ved å unnlate å sende melding med forslag til utredningsprogram på høring.

En tilsvarende bestemmelse er tatt inn som siste ledd i ny § 5. Bakgrunnen er å klargjøre at det ikke er noen plikt etter bestemmelsene om konsekvensutredninger å videreføre saksbehandlingen av tiltaket dersom ansvarlig myndighet vurderer at tiltaket ikke bør realiseres. Forutsetningen for å kunne stoppe behandlingen av saken etter KU-forskriften er imidlertid at vedkommende sektorlov også gir grunnlag for å stoppe behandlingen av søknaden.

I gjeldende bestemmelse omtales kravet til å vurdere relevante og realistiske alternativer både i § 6 og § 7. Det foreslås at bestemmelsen om vurdering og utredning av alternativer flyttes til ny § 7 og at det i ny § 5 kun henvises til § 7. I ny § 5 tas det også inn et krav om at det ved fastsetting av programmet skal redegjøres for høringsuttalelsene og hvordan disse er vurdert og ivaretatt:

Nytt femte ledd: ” Ansvarlig myndighet fastsetter utredningsprogrammet *med utgangspunkt i krav til dokumentasjon gitt i § 7*. Ved fastsetting av programmet skal det *redegjøres for høringsuttalelser og hvordan disse er vurdert og ivaretatt i fastsatt program.*”

Nytt sjetten ledd: ”Det skal framgå hvilke framgangsmåter eller metoder som skal benyttes for å innhente nødvendig og beslutningsrelevant kunnskap innen de ulike tema. Programmet skal utformes slik at det kan tas stilling til om utredningsarbeidet er gjennomført i samsvar med programmet.

Denne bestemmelsen er flyttet fra gjeldende § 6. Det blir presisert at det skal framgå av det fastsatte programmet hvilke framgangsmåte som skal benyttes for å innhente nødvendig og beslutningsrelevant kunnskap.

Nytt åttende ledd: ”Tillatelsesmyndigheten kan, dersom høringen viser at tiltaket ikke bør gjennomføres, avslutte saksbehandlingen ved å unnlate å fastsette et program for konsekvensutredning.”

Se kommentar til første ledd.

§ 6: Forelegging av utredningsprogram

Bestemmelsen om forelegging av utredningsprogram (§ 8) foreslås videreført som ny § 6. Det presiseres at bestemmelsen kun gjelder for vedlegg I-tiltak og ikke for tiltak etter § 2 b, c og d.

§ 7: Krav til konsekvensutredningen

Tilsvaret gjeldende § 9. Det foreslås flere endringer i ny § 7.

Av hensyn til EIA-direktivet tas det inn et siste punktum i siste ledd om at det skal utarbeides et sammendrag av konsekvensutredningen. For øvrig foreslås bestemmelsen bygget ut slik at den inneholder alle vesentlig materielle krav knyttet til konsekvensutredningen.

I første ledd foreslås tatt inn bestemmelsene i artikkel 3 i EIA-direktivet som angir kravene til konsekvensutredningen ("The environmental impact assessment").

Første ledd: "Konsekvensutredningen skal, i lys av den konkrete saken, identifisere, beskrive og vurdere de direkte og indirekte effekter vesentlige effekter tiltaket kan få i forhold til:

- a) befolkning og helse,
- b) arter og naturtyper,
- c) land, jordmonn, vann, luft og klima,
- d) materielle verdier, kulturminner og landskap,
- e) og samvirke mellom faktorene nevnt over."

Annet ledd: "Konsekvensutredning skal også redegjøre for punktene under bokstav a og relevante elementer under bokstav b i vedlegg IV."

I tråd med EIA-direktivet stilles de mer detaljerte innholdselementene opp i nytt vedlegg IV (tidligere vedlegg III) og det gis en henvisning til vedlegget. Punktene under bokstav a i vedlegget vil normalt alltid måtte dekkes opp i søknad og/eller konsekvensutredningen. Punktene under bokstav vil være måtte vurderes i forhold til den konkrete saken.

Departementet vil frem til at forskriften fastsettes se nærmere på forholdet mellom opplistingen av utredningstema i første ledd a til e og utredningstema listet opp under bokstav b i vedlegg III. Dette også i lys av elementene listet opp i annex IV til EIA-direktivet.

I tredje ledd presiseres det at for tiltak etter bokstav c (planer eller programmer) og bokstav d (verneplaner etter naturmangfoldloven) skal virkningene utredes på et overordnet nivå.

Tredje ledd: "For tiltak etter § 2 bokstav c og d skal konsekvensutredningen redegjøre for virkningene planen eller programmet kan få for miljø eller samfunn på et overordnet nivå."

Fjerde ledd tilsvarer siste del av første ledd i gjeldende § 9.

Femte ledd: Bestemmelsene om utredning av realistiske og relevante alternativer er tatt inn i § 7 femte ledd. Disse bestemmelsene er i gjeldende forskrift gitt i § 6 annet ledd og § 7 femte ledd.

Sjette ledd: "Konsekvensutredninger, herunder feltundersøkelser, skal utføres av personer med relevant faglig kompetanse."

Bakgrunn: Kravet om at konsekvensutredningen, herunder feltundersøkelser, skal gjøres av personer med relevant faglig kompetanse har til hensikt å sikre at forslagstiller har et bevisst forhold til valg av utredere og ikke kun fokusere på prisene på tilbudene. Forslaget er ment å sikre at kvaliteten på de utredningene er faglig tilfredsstillende. Bestemmelsen er også i tråd med intensjonen bak forslaget til revidert EIA-direktiv om å sikre kvaliteten på beslutningsunderlaget i saker som omfattes av direktivet.

Syvende ledd: Bestemmelsen tilsvarer siste ledd i gjeldende vedlegg III. Flyttes til ny § 7 da det er et sentralt aspekt ved konsekvensutredningen og vurder mulige avbøtende tiltak og nødvendige undersøkelser med sikte på å overvåke og klargjøre faktiske virkninger av tiltaket.

Åttende ledd: "Søknad med konsekvensutredning skal normalt utgjøre et samlet dokument. Det skal utarbeides et sammendrag av konsekvensutredningen beregnet på offentlig distribusjon."

ESA har påpekt at forskriften mangler en bestemmelse om ikke teknisk sammendrag, jf. EIA-direktivet annex IV punkt 9. Tidligere forskrifter hadde en slik bestemmelse, men denne ble tatt ut ved forskriftsendringen i 2009. Bestemmelsen foreslås gjeninnført.

§ 8: Høring og offentlig ettersyn søknad med konsekvensutredning

Ny § 8 tilsvarer § 10 i gjeldende forskrift.

Det foreslås tatt inn ett nytt fjerde ledd. Gjeldende § 11 om tilleggsutredninger foreslås tatt inn som nytt tredje ledd. I forbindelse med dette leddet presiseres det at bestemmelsen om tilleggsutredninger ikke gjelder for vedlegg II-tiltak.

Nytt fjerde ledd: "Data som er samlet inn i arbeidet med konsekvensutredningen skal systematiseres i henhold til gitte standarder der dette foreligger. Data skal gjøres tilgjengelig for offentlige myndigheter slik at de kan legges inn i offentlige databaser. Forslagsstiller skal selv sørge for å legge inn innsamlede data i databaser der det er lagt til rette for dette."

Bakgrunn: Bestemmelsen innebærer at data som er samlet inn i arbeidet med konsekvensutredningen skal systematiseres i henhold til gitte standarder der dette foreligger. Tiltakshaver skal bidra til at data gjøres tilgjengelig slik at offentlige myndigheter kan legge disse inn i offentlige databaser. Der offentlige databaser er gjort tilgjengelig for slik innlegging, forutsettes det at tiltakshaver sørger for at slike data blir lagt inn i databasene.

Bestemmelsen tar som utgangspunkt at det vil være samfunnsmessig lønnsomt at innsamlede data gjøres tilgjengelig på denne måten. Bestemmelsen innebærer at der hvor det foreligger gitte standarder for kartlegging og datainnsamling skal disse legges til grunn. Dette vil bidra til å sikre god kvalitet på konsekvensutredningene.

Artsobservasjoner har allerede i dag en funksjonalitet som gjør at tiltakshaver selv kan legge inn data. Det er et mål at det på sikt også skal bli mulig i *Naturbase*. § 10 medfører dermed at tiltakshaver selv registrerer arter i *Artsobservasjoner*, mens naturtyper inntil videre sendes til Fylkesmannen.

Det vil bli utarbeidet veiledning med oversikt over aktuelle databaser og tilhørende standarder for registrering av data.

§ 9: Hensyntaken til konsekvensutredningen ved vedtak og gjennomføring

Tilsvarer § 12 i gjeldende forskrift.

Det foreslås flere endringer. To av disse beror på merknader fra ESA om mangelfull implementering av EIA direktivet (nytt tredje og fjerde ledd). Det foreslås, på eget initiativ, en endring i første ledd og en forenkling av gjeldende bestemmelser i tredje og femte ledd. Gjeldende fjerde ledd tas ut da disse bestemmelsene kun omfatter planer etter pbl.

Første ledd: *”Vedtaksmyndigheten skal ved behandlingen av søknaden ta hensyn til konsekvensutredningen og høringsuttalelsene til denne.”*

Bakgrunn: I mange saker har det vist seg at konsekvensutredningen og uttalelsene fra berørte myndigheter eller interesseorganisasjoner er mangelfullt redegjort for eller tatt hensyn til i innstillingen til vedtak i saken. Det foreslås derfor en skjerpelse som innebærer at myndigheten skal ta hensyn til utredningen og uttalelsene til denne ved behandlingen av planen eller tiltaket. I praksis betyr dette at saksframlegge må redegjøre for, og gi en vurdering, av innkomne uttalelser.

Annet ledd tilsvarende annet ledd i gjeldende forskrift.

Tredje ledd: *”Vedtaksmyndigheten skal fastsette vilkår for å avklare og belyse, overvåke og begrense vesentlige negative virkninger av tiltaket. Vedtaksmyndigheten kan bestemme at det skal utarbeides et miljøoppfølgingsprogram.”*

Bakgrunn: ESA har stilt spørsmål ved implementeringen av SEA-direktivets artikkel 10 om overvåking i lys av forskriften. ESA understreker at bestemmelsen i direktivet innebærer at vesentlige miljøvirkninger av planer skal overvåkes i alle saker. I lys av dette stilles det spørsmål ved formuleringene brukt i tredje og fjerde ledd i gjeldende forskrift: ”skal vurdere og i nødvendig grad fastsette”, ”skal det i nødvendig grad klargjøres” og ”vurderes og i nødvendig grad stilles”. Departementet foreslår i lys av dette en bestemmelse som sier at tillatelsesmyndigheten skal fastsette vilkår for å avklare og belyse, overvåke og begrense vesentlige negative virkninger av planen eller tiltaket.

Det understrekes at også helsemessige effekter inngår i miljøoppfølgingsprogrammet der det er relevant.

Nytt fjerde ledd: *”Oppfølgende undersøkelser i henhold til tredje ledd skal gjøres offentlig tilgjengelige.”*

Bakgrunn: I tråd med SEA direktivet er det tatt inn en ny bestemmelse som sier at gjennomførte undersøkelser i lys av fastsatte krav til oppfølging skal gjøres offentlig tilgjengelig.

§ 10: Offentliggjøring av vedtak

Tilsvarende § 13 i gjeldende forskrift.

I gjeldende forskrift står det at dokumentene ved vedtak (saksframstilling/innstilling) skal ”så langt som mulig” være tilgjengelig på nett. Det forutsettes at det i dag foreligger rutiner for elektronisk dokumentarkivering og bestemmelsen foreslås endret slik at det blir krav om at dokumentene blir tilgjengelige på internett.

Ny bestemmelse: *”Saksframlegget eller innstillingen med begrunnelse skal være offentlig tilgjengelig. Vedtaket skal kunngjøres. Dokumentene skal gjøres tilgjengelige på internett.”*

§ 11: Behandling av endringer av tiltak eller planer etter gjennomført høring

Tilsvarende § 16 i gjeldende forskrift. Ingen foreslåtte endringer.

§ 12: Søknad om omgjøring eller fornyelse av konsesjoner

Tilsvaret § 17 i gjeldende forskrift. Ingen foreslåtte endringer.

§ 13: Konsekvensutredninger ved grenseoverskridende virkninger

Tilsvaret § 19 i gjeldende forskrift.

I § 19 er det, på bakgrunn av merknader fra ESA, klargjort hvordan naboland kan medvirke i plan- eller utredningsarbeidet. Miljøverndepartementet er endret til Klima- og miljødepartementet.

Første ledd, ny siste del: ”*Kravene til saksbehandling i § 3 og 4-10 skal legges til grunn hvis annen stat velger å delta i plan- eller utredningsarbeidet. Kopi av dokumentene sendes til Klima- og miljødepartementet, som skal varsle rett myndighet i berørt stat.*”

Det bemerkes at Klima- og miljødepartementet, med utgangspunkt i endringen i ansvarsfordelingen mellom departementene, er nasjonal kontaktmyndighet for saker som omfattes av Espoo-konvensjonen og Kiev-protokollen.

§ 14: Ikrafttreden

Tilsvaret § 20 i gjeldende forskrift.

§ 15: Overgangsbestemmelser

Tilsvaret § 21 i gjeldende forskrift. Samme prinsipper som i § 21 legges til grunn i ny bestemmelse.

Vedlegg I: Planer og tiltak som alltid skal konsekvensutredes

I vedlegg I til forskriften er det listet opp hvilke tiltak som alltid skal konsekvensutredes. Listen tilsvaret prosjektdirektivets annex I-liste. Det understrekes at vedlegg II til denne forskriften kun inneholder tiltak som reguleres gjennom annet lovverk. Tiltak som avgjøres etter plan- og bygningsloven er tatt inn i planforskriften.

Prinsippet for implementering av direktivets annex I er at de bestemmelser som er gitt i direktivet må gjenfinnes i nasjonal rett og at det ikke er anledning til å gi definisjoner eller kriterier som innsnevrer direktivets bestemmelser.

ESA har påpekt mangler ved definisjonen av to tiltakstyper. Dette gjelder bestemmelsen om utvinning av olje og gass (gjeldende vedlegg I nr. 22) og bestemmelsen om radioaktivt avfall (vedlegg I nr 23).

Det foreslås på bakgrunn av dette en endring i vedlegg I nr. 22 - *utvinning av olje og gass*. Gjeldende kriterier på ”4000 fat pr. dag” erstattes med nytt kriterium ”500 tonn pr. dag” slik at det sikres samsvar med direktivets definisjon, jf. annex I nr. 14. I kolonne B presiseres det at slike tiltak behandles etter egne regler om konsekvensutredninger etter petroleumsloven. Tiltakstypen reguleres a petroleumsloven som har egne bestemmelser om konsekvensutredninger og det gis i kolonne B en lovhenviing til disse.

I vedlegg I nr. 23 - *radioaktivt avfall* – endres begrepet ”deponering” til ”disponering” for å sikre samsvar med direktivets annex I nr. 3 b) hvor begrepet ”final disposal” er benyttet. Dette begrepet anses å være dekkende i forhold til direktivets begrep. I tilknytning til denne bestemmelsen er det også foreslått å ta inn en presisering om at Statens Strålevern er ansvarlig myndighet også etter forurensningsloven med forskrifter etter at forskrift 1. november 2010 om forurensningslovens anvendelse på radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall trådte i kraft i år. I samme avsnitt er det foreslått å synliggjøre at Miljøverndepartementet har etatsstyringsansvar ved siden av Helse- og omsorgsdepartementet.

Departementet foreslår at det tas inn nye bestemmelser i vedlegg I om *fangst, lagring og transport av CO₂*. Ny nr. 12, 13 og 17. Dette i tråd med EUs prosjektdirektiv annex I nr. 16 (b), 22 og 23.

Fangst og transport med sikte på lagring av CO₂ ligger også på direktivets annex II, fangst omfattes av 3 (j) og transport med sikte på lagring av nr 10 (i).

Ettersom fangst av CO₂ er en ny aktivitet og virkningene for miljø og samfunn er usikre foreslås det at også mindre anlegg for fangst av CO₂ (mindre enn de som omfattes av annex I) også legges til vedlegg I.

Transport av med sikte på lagring legges til vedlegg II som ny 10 (i).

For anlegg for fangst av CO₂ (nr.12) er forurensningsmyndigheten ført opp som ansvarlig myndighet. Slike anlegg vil i tillegg til utslippstillatelse etter forurensningsloven normalt også kreve regulering etter plan- og bygningsloven. Ut fra virksomhetens art legges det til grunn av forurensningsmyndigheten, dvs. Miljødirektoratet, vil være ansvarlig myndighet for konsekvensutredningen. I de tilfeller virksomheten omfattes av petroleumsloven (fangst på offshore installasjoner) er Olje- og energidepartementet ansvarlig myndighet og tiltaket behandles etter reglene om konsekvensutredninger etter petroleumsloven.

Nasjonalt regelverk for transport og lagring av CO₂ er under utarbeidelse. Det vises til Olje- og energidepartementets høringsnotat med utkast til forskrift om transport av CO₂ og utnyttelse av underjordiske reservoarer på kontinentalsokkelen til lagring av CO₂ og til Klima- og miljødepartementet høringsnotat om utkast til nytt kapittel i forurensningsforskriften om miljøsikker lagring av CO₂. Begge forskriftene ble sendt på høring i mars 2014. I OEDs forskrift er det foreslått tatt inn selvstendige bestemmelser om konsekvensutredninger. I tråd med dette er det i kolonne B til nr. 13 og 17 presisert at henholdsvis lagringsanlegg og rørledninger for transport skal behandles i samsvar med reglene om konsekvensutredninger etter kontinentalsokkelloven. Olje- og energidepartementet er ansvarlig myndighet. Det samme vil gjelde i forhold til vedlegg II nr 10 (i) transport med sikte på lagring av CO₂

Bestemmelsen om utvidelser og endringer, jf. punkt 37 i gjeldende vedlegg II foreslås endret.

Første ledd: *Utvidelser eller endringer av tiltak nevnt i Vedlegg I der utvidelsen eller endringen i seg selv overstiger størrelseskriteriene skal behandles i samsvar med § 7.”*

Behandlingen forenkles i forhold til gjeldende bestemmelse slik at det ikke lenger vil være krav om melding, høring og fastsettelse av utredningsprogram.

Annet ledd: ”Mindre endringer eller utvidelser enn nevnt i første ledd skal behandles i samsvar med § 3.”

Denne bestemmelsen er i samsvar med gjeldende rett.

Tredje ledd: ”Tiltak nevnt i vedlegg I som utelukkende eller hovedsakelig tjener til utvikling og prøving av nye metoder eller produkter, og som ikke pågår i mer enn to år.”

Denne bestemmelsen er ny og i tråd med EIA-direktivet, jf. direktivets annex II punkt 13 bokstav b.

Vedlegg II: Tiltak som skal vurderes etter § 3.

Vedlegg II inneholder tiltak som skal vurderes nærmere i henhold til forskriftens § 3. Vedlegg II er forutsatt å omfatte tiltak nevnt i annex II til EIA-direktivet.

ESA viser til avgjørelser ved EU-domstolen som gjør det klart at alle tiltakstyper som nevnes i direktivets annex II må gjenfinnes i nasjonalt regelverk. Dette gjelder både de 12 hovedklassene av tiltak, men også underkategoriene av tiltak listet opp med bokstaver.

I gjeldende vedlegg II liste er det for enkelte tiltakstyper listet opp kun hovedklassene av tiltak, men ikke underpunktene. Typisk er vedlegg II nr 13 i gjeldende forskrift. Denne bestemmelsen omfatter ”Metallproduksjon og -bearbeiding, mineral-, næringsmiddel-, tekstil, lærvare, trevare-, og papirindustri og kjemisk industri.” I direktivets annex II er det for disse tiltakstypene til sammen listet opp 49 bokstavpunkt. ESA konkluderer med at disse underpunktene må gjenfinnes i forskriften.

For å imøtekomme påpekningene fra ESA foreslår departementet at direktivets annex II-liste i sin helhet tas inn i vedlegg II til forskriften. For å sikre oversiktlig og konformitet med direktivet foreslås det at rekkefølgen på opplisting av tiltakstyper og underpunkt i direktivets annex II i hovedsak følges opp i vedlegg II-listen. Det presiseres at vedlegg II i vedlagte forskrift kun omfatter tiltak som avgjøres etter annet lovverk. Tiltak som avgjøres gjennom plan etter plan- og bygningsloven er tatt inn i planforskriften.

For de fleste tiltakstypene nevnt i direktivets annex II er det rimelig klart om det er planleggingen etter pbl eller tillatelsen etter sektorlover som er å anse som hovedtillatelsen for beslutning om gjennomføring av tiltaket (”development concent” er begrepet brukt i direktivet). Tiltak som normalt avgjøres gjennom plan etter plan- og bygningsloven er lagt til planforskriften med planmyndigheten, dvs. kommunen som ansvarlig myndighet. Tiltak som er omfattet av sektorlover og hvor spørsmålet om realisering av tiltaket avgjøres av konsesjons eller tillatelsesmyndigheten er lagt til miljøforskriften.

Det er imidlertid visse avvik og gråsoner.

I enkelte tilfeller vil det være slik at tiltak som omfattes av planforskriften kan gjennomføres med hjemmel i allerede vedtatt plan. For tiltak som omfattes av EIA-direktivet vil det likefullt være krav til behandling av slike tiltak etter KU-forskriften. For tiltak som krever utslippstillatelse etter forurensingsloven er rollen som ansvarlig myndighet i slike saker lagt til forurensingsmyndigheten. For tiltak som skal ha samtykke etter brann- og

eksplosjonsvernloven eller storulykkeforskriften er rollen som ansvarlig myndighet lagt til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i de tilfeller det ikke utarbeides plan etter plan- og bygningsloven.

Anlegg for fangst av CO₂ er lagt til miljøforskriften selv om slike tiltak normalt også krever plan etter plan og bygningsloven.

For flere tiltakstyper vil det være aktuelt med både planbehandling og tillatelse etter sektorlover. Som omtalt innledningsvis i kapittel 3 vil det kunne være et hensiktsmessighetsspørsmål om behandlingen etter KU-forskriften knyttes opp til planbehandlingen eller behandlingen etter sektorloven i slike tilfeller. For tiltak listet opp i denne forskriften vil være vedkommende sektormyndighet som er ansvarlig for å ta stilling til spørsmålet.

Forslaget til revidert vedlegg II-liste vil da bestå av tiltak nevnt i direktivets annex II supplert med nasjonale tiltakstyper som inngår i dagens vedlegg II. De nasjonale tiltakene er plassert inn under de relevante overskriftene gitt i direktivets annex II og bokstavert i forlengelsen av tiltakene nevnt i direktivet.

For landbrukstiltakene omfattet av vedlegg II nr. 1 vil departementet, i samråd med Landbruks- og matdepartementet, fram til fastsetting av forskriften foreta en nærmere vurdering av foreliggende tiltaksopplisting sett i forhold til direktivteksten. Det vil i denne sammenheng også bli vurdert nærmere om det er finnes løsninger (innenfor rammen av EIA-direktivet) som muliggjør opprettholdelse av bruk av tørrelseskriterier for landbrukstiltak.

Størrelseskriterier videreføres for nasjonale tiltak på vedlegg II.

Vedlegg III: Kriterier for vurdering av vesentlige virkninger

Tilsvaret § 4 i gjeldende forskrift.

ESA har også tatt opp enkelte forhold ved implementeringen av annex III til EIA-direktivet. I annex III angis utvelgelseskriterier som skal benyttes når det vurderes om et annex II-tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø. I gjeldende KU-forskrift er kriteriene for vurdering av vedlegg II-tiltakene gitt i § 4. ESA påpeker at direktivet ikke innebærer noe krav om at nasjonalt regelverk må avspeile ordlyden i direktivets annex III (metode og form er overlatt til EØS-landene), men samtidig sier de at alle kriteriene i annex III må gjenfinnes, direkte eller indirekte i det nasjonale regelverk. ESA har konkludert med at det er flere av kriteriene i direktivets annex III som ikke er avspeilet i gjeldende forskrift § 4.

Departementet legger til grunn at det ikke er ønskelig, og heller ikke formålstjenlig, å gi avkall på de innarbeidede kriteriene i gjeldende § 4. Kriteriene innebærer en konkretisering av relevante vurderingstema basert på norske forhold. Kriteriene som er gitt i EIA-direktivets annex III er generelle og overordnede, og vil ved oversettelse innebære at planmyndigheten vil ha et mindre presist utgangspunkt for vurderingen av vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Departementet foreslår på denne bakgrunn at kriteriene opprettholdes med enkelte endringer (se omtale av dette nedenfor), og suppleres for å fange opp de elementene i direktivets annex III som er mangelfullt ivaretatt i gjeldende forskrift. Suppleringen innebærer

at det er lagt til enkelte bokstavkriterier og at bestemmelsen er supplert med et nytt andre ledd.

Det er i tillegg gjort enkelte endringer som en følge av norske forhold. I gjeldende forskrift er det benyttet ulike formuleringer ved introduksjonen av flere av kriteriene. Ved revisjonen av forskriften er formuleringene gjennomgått, og for flere av kriteriene foreslås det å endre introduksjonen fra *”kommer i konflikt med ” til ”vil komme i konflikt med”*. Dette må ses i sammenheng med nytt annet ledd.

Noen av de gjeldene kriteriene i § 4 er også foreslått tatt ut. Dette gjelder bokstav b om rikspolitiske bestemmelser eller retningslinjer eller statlige planretningslinjer eller regionale planbestemmelser og bokstav j om befolkningens tilgjengelighet til uteområder med mer. Likeledes er siste del av gjeldende kriterium i: *”... eller helsens fordeling i befolkningen.”* Dette er kriterier som er relevante i forhold til planleggingen etter pbl, men anses å være mindre relevante som oppfangingskriterier i forhold til tiltak etter sektorlover. Også gjeldende bokstav e) om inngrepsfrie naturområder er tatt ut.

Endringsforslag:

Gjeldende bokstav a) er inndelt i to bokstavpunkt slik at foreslått bokstav b) dekker kulturminner og kulturmiljøer, mens foreslått bokstav d) dekker naturmangfold.

Bokstav a): *”kan komme i konflikt med områder som er vernet, midlertidig vernet eller foreslått vernet etter naturmangfoldloven kap. V eller etter markaloven § 11,”*

Innholdsmessig er verneområdene etter vedlegg III bokstav a) de samme som etter gjeldende forskrift. Men formuleringene er nå i samsvar med naturmangfoldloven kap. V. og det klargjøres at også vern etter markaloven § 11 er omfattet av kriteriet.

Bokstav b): *kan komme i konflikt med kulturminner eller kulturmiljø som er fredet, midlertidig fredet eller foreslått fredet etter kulturminneloven, eller hvor det finnes eller er stor sannsynlighet for å finne automatisk fredete kulturminner som inngår i et kulturmiljø med stor tidsdybde,* Dekker kulturminner og kulturmiljøer. I tråd med elementene i gjeldene bokstav a.

Bokstav c): *kan komme i konflikt med laksebestander som er omfattet av ordningen med nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder,*

Det er foreslått tatt inn et nytt kriterium som omfatter tiltak som kan komme i konflikt med ville laksebestander som omfattes av ordningen med nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder. I henhold til St.prp. nr. 32 (2006-2007) og Innst. S. nr. 183 (2006-2007) om nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skal villaksen ha en særlig beskyttelse. Beskyttelsesregimene åpner likevel for nye tiltak og aktiviteter i disse områdene dersom disse ikke medfører økt risiko for laksebestandene som skal beskyttes.

Bokstav d): *utgjør en trussel mot en forekomst av en utvalgt eller truet naturtype, verdifull naturtype av verdi A eller B, truet eller prioriter art, eller mot økologisk funksjonsområde for en prioritert art,*

Det er foreslått visse endringer i begrepsbruk og klassifisering i tråd med formuleringene i naturmangfoldloven og dens forarbeider, blant annet knyttet til utvalgte naturtyper, prioriterte

arter, økologiske funksjonsområder for prioriterte arter, truede og verdifulle naturtyper og arter.

Hvilke naturtyper og arter som er *truet* framgår av henholdsvis Norsk rødliste for naturtyper 2011 og Norsk rødliste for arter 2010. Truede arter og naturtyper omfatter kategoriene sårbar, sterkt truet eller kritisk truet.

Kartlegging av naturtyper som er vurdert å være de viktigste for biologisk mangfold, kartlegges etter av metodikk som framgår av DN-håndbok 13-2007 (Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold) og DN-håndbok 19-2007 (Kartlegging av marint biologisk mangfold). Hver enkelt forekomst av naturtyper som kartlegges, blir verdiklassifisert etter visse kriterier. De naturtypelokalitetene som vurderes å være svært viktige, får verdi A, og de viktige får verdi B. Verdiklassifiseringen framgår for hver kartlagte forekomst i Naturbase. Lokalt viktige forekomster får verdi C. Sistnevnte omfattes ikke av bestemmelsen i bokstav d.

Bokstav e): Videreføring av gjeldende bokstav c i en forenklet form: ” *kan komme i konflikt med naturområder som er særlig viktige for utøvelse av friluftsliv, herunder naturområder der presset på arealene er stort.*”

Vil kunne omfatte områder som brukes av mange brukergrupper, som blant annet strandsone ved kyst og innlandsvassdrag, friluftslivsområder og grønnsstrukturer i byer og tettsteder, større sammenhengende friluftslivsområder ved byene og fjellområder med sterkt utbyggingspress.”

Bokstav f): *kan komme i konflikt med særlig verdifulle landskap, villmarksområder eller vernede vassdrag,*

Særlig verdifulle landskap inngår i gjeldende forskrift som en del av bokstav a). Ved at bokstav a) nå splittes opp foreslås det gitt ett eget kriterium om virkninger for landskap, jf. ny bokstav f). Dagens bestemmelse omfattet kun landskap som er vernet eller foreslått vernet. Denne foreslås nå utvidet, jf. EIA-direktivet annex 3.2 h), til også å omfatte andre særlig verdifulle landskap. Dette vil f. eks kunne gjelde verdensarvområder som ikke nødvendigvis er vernet etter kulturminneloven eller naturmangfoldloven. Det finnes også lister med oversikt over utvalgte stedfestede kulturlandskap innen landbruket og nasjonale registrering av stedfestede kulturlandskap innen landbruket og fylkesvise oversikter over verdifulle kulturlandskap. En nærmere presisering av hva som vurderes som særlig verdifulle landskap vil bli spesifisert i veiledning.

Bokstav g): videreføring av gjeldende bokstav e.

Bokstav h): videreføring av gjeldende bokstav f.

Bokstav i): *gir vesentlig økt belastning av luftforurensning, støy eller lukt, eller kan føre til vesentlig forurensning til jord, vann eller sedimenter eller vesentlig stråling,*

Det foreslås også en endring i gjeldende bokstav g om forurensning. Nåværende kriterium er knyttet opp til antall personer som blir berørt, og det skal i praksis mye til for at mange personer blir utsatt for en høy økt belastning av en utbygging. Den foreslåtte endringen

innebærer at det er selve økningen i belastningen av luftforurensning eller støy som er avgjørende for om kriteriet slår inn eller ikke. Hva vesentlig økt belastning innebærer vil måtte ta utgangspunkt i gjeldende grenser i planretningslinjer, nasjonale mål og forskrifter.

Bokstav j): Kriteriet om utslipp av klimagasser, som ligger inne i gjeldende bokstav g foreslås skilt ut som et eget kriterium.

Bokstav k): innebærer en videreføring av gjeldende bokstav h.

Bokstav l): videreføring av gjeldende bokstav i.

Bokstav m): *påvirker vesentlig miljømessig sårbarhet, naturens tålegrense eller områder der fastsatte grenseverdier er overskredet,*

Ny bestemmelse om virkninger for miljømessig sårbarhet eller naturens tålegrense. Omfatter også områder der grenseverdier fastsatt med utgangspunkt i EU-retten er overskredet. Tatt inn som en følge av påpekning fra ESA om manglende samsvar med EIA-direktivets annex III nr. 2.

Bokstav n): videreføring av gjeldende bokstav k.

Nytt andre ledd: ” *Ved vurderingen av om tiltaket faller inn under kriteriene i bokstav a til n skal det ses hen til:*

- *tiltakets størrelse, plassering eller egenskaper, herunder bruk av naturressurser eller produksjon av avfall,*
- *samvirke med andre planer og gjennomførte, vedtatte eller planlagte tiltak og*
- *virkningenes omfang, kompleksitet, varighet og reversibilitet.”*

ESA har påpekt at gjeldene § 4 er mangelfull sett i forhold til vedlegg III til EIA-direktivet. Dette gjelder enkelte elementer i direktivets pkt 1; egenskaper ved tiltaket og særlig elementene nevnt i pkt 3 i direktivets annex III: egenskaper ved de mulige virkningene. De manglende elementene er foreslått tatt inn som nytt annet ledd i vedlegg III.

I forhold til egenskaper ved tiltaket har ESA påpekt at annex III nr. 1 c) bruk av naturressurser og d) produksjon av avfall ikke gjenfinnes i gjeldende § 4. Disse egenskapene er derfor fremhevet i andre ledd.

Sett i forhold til gjeldende § 4 er det ett utvidende element i bestemmelsen; at ved vurdering av om tiltaket faller inn under kriteriene i første ledd skal det også sees hen til *samvirke med andre gjennomførte og planlagte tiltak*, dvs. at det skal tas hensyn til eventuelle kumulative virkninger.

De øvrige elementene i bestemmelsen er ment som et grunnlag for vurderingen av om tiltaket faller inn under kriteriene i første ledd. Det er altså forutsatt at ved vurderingen av om et kriterium utøses; ”kan komme i konflikt med”, ”utgjør en trussel mot”, fører til vesentlig” osv., skal en ta hensyn til tiltakets *plassering, størrelse og egenskaper* og de antatte *virkningenes omfang, kompleksitet, varighet og reversibilitet.”*

Sett i forhold til gjeldende § 4 vil dette bety at kriteriene ikke lengre anses som absolutte, men at det skal ligge en vurdering til grunn hvor det også skal tas hensyn til f. eks tiltakets størrelses og virkningenes antatte omfang. Ved at størrelseskriteriene i dagens vedlegg II er

tatt ut for flere tiltak vil denne bestemmelse være viktig ved vurdering av de mange mindre tiltakene som omfattes av vedlegg II og som normalt ikke vil få slike virkninger at de utvidede kravene kunnskapsgrunnlaget skal legges til grunn.

Vedlegg IV: Rammer for søknad med konsekvensutredningen

Tilsvaret gjeldende vedlegg III.

Bokstav a): er i hovedsak uendret, kun noen omredigeringer.

Bokstav b første ledd:

Noen nye elementer (strekpunkt) er tatt inn og noen av strekpunktene i gjeldende forskrift foreslås tatt ut.

De elementene som vurderes som mindre relevant for tiltak etter sektorlover: tilgjengelighet til uteområder og gang- og sykkelveinett, kriminalitetsforebygging, barns og unges oppvekstvilkår, arkitektonisk utforming og kvalitet, påvirkning på konkurranseforhold. Det samme gjelder siste del av gjeldende bestemmelsen om befolkningens helse "helsens fordeling i befolkningen". Disse utredningstemaene er mer relevant for planleggingen etter pbl og foreslås tatt ut av denne forskriften.

Ny strekpunkt/elementer:

Andre strekpunkt: vannmiljø, jf. relevante bestemmelser i vannforskriften: er tatt inn i oppstillingen av relevante tema for konsekvensutredning med henvisning til vannforskriften og vannforvaltningsplan.

Vannforskriften §§ 4-6 definerer bindende miljømål for alle norske vannforekomster. Ved ny virksomhet kan det gjøres unntak fra disse målene etter vannforskriften § 12. I konsekvensutredningen skal det redegjøres for de opplysninger som er nødvendige for å vurdere § 12. Det arbeides med avklaringer av tolkningen av § 12 på departementsnivå.

Fjerde strekpunkt: Det er tatt inn en presisering i forbindelse med naturmangfold om at relevante bestemmelser i naturmangfoldloven skal dekkes opp i konsekvensutredningen.

Her klargjøres det at der hvor naturmangfold blir berørt skal konsekvensutredningen alltid gi et utredningsgrunnlag for myndighetenes vurderinger slik at kravene i naturmangfoldloven kan oppfylles. Der hvor naturmangfold (økosystemer, naturtyper og arter) blir berørt av tiltaket skal også belastning på naturmangfoldet av allerede gjennomførte og kommende planer og tiltak beskrives og effektene vurderes. Vurderingene skal også knyttes opp til forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5, herunder hvordan situasjonen er for de berørte økosystemer, naturtyper og arter på landsbasis og hvordan dette tiltak sammen med tidligere og planlagte tiltak vil påvirke muligheten til å nå forvaltningsmålene. Videre følger det særskilte utredningskrav for tiltak som berører forekomster av utvalgte naturtyper, jf. § 53 annet og tredje ledd.

I forbindelse med punktet befolkningens helse eller helsens fordeling i befolkningen understreker departementet at det er viktig at konsekvensutredningen gir en god vurdering av

antall personer som blir berørt og hvilke helseeffekter forurensing og støy kan medføre. Det vises også til folkehelsetjenestelovens kapittel 2 og 4.

Siste strekpunkt: Mulige trusler som følge av klimaendringer er tatt inn i tillegg til gjeldende tekst om risiko for havstigning. Mulige trusler for klimaendringer ligger også inne i forslaget til revidert EIA-direktiv.

I forhold til gjeldende vedlegg III er det siste to leddene under b foreslått lagt inn i ny § 7. Øvrige ledd under gjeldene bokstav b foreslås videreført.

Bestemmelsen om kumulative virkninger (gjeldende fjerde ledd) er endret til å lyde: *”Det skal gjøres en vurdering av samlet miljøbelastning av tiltaket sett i sammenheng med andre eksisterende og planlagte tiltak og påvirkninger i tiltakets influensområde.”*

I *fjerde ledd* er det foreslått en presisering av dagens bestemmelse om at tiltakets samlede virkninger sett i lys av også andre gjennomførte og planlagte tiltak i tiltakets influensområde skal vurderes sammen med eventuelle andre påvirkningsfaktorer. Eksisterende arealplaner gir ofte god oversikt over gjennomførte og planlagte tiltak.

Vurderingen skal være i samsvar med prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10. Det innebærer at det skal foretas en helhetsvurdering av hvilke belastninger økosystemet har blitt, blir og vil bli utsatt for. Dette betyr at det konkrete tiltaket, tidligere og eksisterende tiltak samt påregnelige fremtidige tiltak må sees i sammenheng for å finne frem til den totale belastningen på økosystemet. Ved vurderingen av sannsynligheten for fremtidige tiltak av samme art, er det relevant å se hen til presedens og prinsippet om likebehandling. I helhetsvurderingen skal man, i tillegg til andre tilsvarende tiltak, se hen til andre typer påvirkningsfaktorer, som eksempelvis klimaendringer eller spredning av fremmede organismer. Vurderingen av samlet belastning vil bidra til å motvirke at naturverdiene gradvis forringes som følge av en utvikling hvor hvert enkelt inngrep isolert sett blir ansett som for lite til å bli stanset. Vurderingen har særlig betydning hvis miljøbelastningen er ved en kritisk grense hvor selv en liten øking i belastning vil ha stor effekt på økosystemet. Omfanget av vurderingen vil variere etter tiltakets størrelse, naturverdiene og sakens kompleksitet.

Hvis et tiltak eller den samlede belastningen ved et tiltak vil få betydning for forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 eller 5, må det foretas en vurdering av tiltakets betydning også regionalt og nasjonalt. Et tiltak må ikke medføre at en art, en naturtype eller et økosystem ikke ivaretas på lang sikt.

4. Økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser av forslaget

Formålet med direktivene om miljøkonsekvensvurderinger er å sikre en høy grad av miljøbeskyttelse. De foreslåtte endringene i lys av påpekninger fra ESA og også de nasjonalt begrunnede endringsforslagene har samme siktepunkt. I tillegg foreslås det en forenkling av behandlingen av vedlegg II-tiltak, jf. Prop. 61 L (2013-2014).

Alternativer som har vært vurdert

Arbeidet med revisjonen av forskriften har sitt utgangspunkt i merknadene fra ESA om manglende ivaretagelse av bestemmelsene i de to EU-direktivene. Det har vært drøftet om revisjonen også bør omfatte nasjonalt begrunnede endringsforslag. Videre har det vært et spørsmål om det ved revisjonen av forskriften også bør se hen til kommisjonens forslag til revidert prosjektdirektiv.

Departementet har tatt som utgangspunkt at det ikke er aktuelt å la være å ta hensyn til merknadene fra ESA (0-alternativet).

Departementet har valgt å fremme et forslag som både omfatter nødvendige endringer i lys av merknadene fra ESA og som inneholder nasjonalt begrunnede forslag til endringer. Det er nylig vedtatt et revidert direktiv: Europaparlamentets og Rådets direktiv 2015/52/EF av 16. april 2014 om endringer i EIA-direktivet. Departementet har ikke lagt det reviderte direktivet til grunn ved denne forskriftsrevisjonen.

Som omtalt i kapittel 2.3 har den sentrale utfordringen ved revisjonen vært hvordan en kan sikre en effektiv screening av det store antallet saker som omfattes av vedlegg II-listen. Det har i denne sammenheng også vært vurdert om tiltak etter annet lovverk (sektortiltak) som omfattes av vedlegg II best kan håndteres etter de respektive sektorlovene og utenfor rammen av KU-forskriften. Utgangspunktet her er at dokumentasjonskravene etter direktivene bør kunne oppfylles tilfredsstillende gjennom behandlingen etter de respektive sektorlovene og i lys av de dokumentasjonskrav som følger av annet lovverk.

Saklig sett kan det ikke bestrides at en søknad etter særlov kan være så fyllestgjørende med hensyn til beskrivelse av mulige virkninger for miljø at den vil kunne sies å tilfredsstillende dokumentasjonskravene som følger av EU-direktivene. Dette er også lagt til grunn for nåværende forslag. Og dersom en søknad med en tilfredsstillende dokumentasjon av virkninger for miljø underlegges offentlighet og medvirkning ville de to hovedkravene i prosjektdirektivet være oppfylt.

En konformitetsvurdering av landenes oppfølging av direktivene går imidlertid ikke på substans alene. Det kommer klart fram av den pågående prosessen mellom ESA og Norge om implementeringen av direktivene. De relevante artiklene i direktivet må gjenfinnes i det relevante lovverket. Og skal planer eller tiltak som inngår i direktivene behandles utelukkende etter særlov må de relevante bestemmelsene i direktivene tas inn i de respektive særlovene (eller i forskrift til disse dersom det allerede finnes et tilfredsstillende hjemmelsgrunnlag).

Det kan stilles spørsmål ved hvor hensiktsmessig det vil være å revidere et uttall lover og/eller forskrifter (se fotnote 2) sett i forhold til å revidere KU-forskriften. Kravene vil i alle tilfelle måtte dekke opp direktivets krav og følgelig i det store og hele være lik kravene nedfelt i KU-reglene etter plan- og bygningsloven. Når det gjelder f. eks. screeningskriterier (forskriften § 5) og rammene for krav til dokumentasjon (forskriften vedlegg III) er det lagt til grunn en litt annen innretning enn hva som framgår av de respektive bestemmelsen i direktivet (annex III og annex IV i prosjektdirektivet). Her er det følgelig rom for andre løsninger sett i forhold til lojal implementering av direktivet. Departementet mener imidlertid det ville være uheldig for aktører som er forutsatt å medvirke i prosessen (som f. eks. kommuner, fylkeskommuner, statlige regionale myndighet, interesseorganisasjoner og berørte parter) ved at de skal måtte forholde seg til forskjellige varianter av regleverk alt ettersom hvilken tiltakstype en står ovenfor.

Den foreslåtte modellen for behandling av sektortiltak på vedlegg II vil i praksis innebære at særlovsbehandlingen legges til grunn. Forskjellen er at en tar utgangspunkt i felles regler for konsekvensutredninger (kriterier for vurdering av vesentlige virkninger og krav til dokumentasjon) i stedet for å duplisere disse i den enkelte særlov.

Behandlingen av vedlegg II-tiltak og bruk av størrelseskriterier

Som omtalt i kapittel 2.3 har et sentralt spørsmål i dialogen med ESA, og også i dialogen med berørte departement vært bruk av størrelseskriterier i vedlegg II. Departementet har konkludert med at et system med fortsatt bruk av størrelseskriterier i vedlegg II ikke vil innebære noen forenkling ettersom slike størrelseskriterier må kombineres med andre kriterier som gjør at en likefullt må foreta en fra sak til sak vurdering av også de mindre tiltakene.

De tiltakstypene som det i dag er knyttet størrelseskriterier er; vannkraft hvor dagens kriterium er anlegg på mer enn 30 GWh (NVE er ansvarlig myndighet), skogreising og treslagsskifte der dagens kriterium er 500 dekar (fylkesmannen som ansvarlig myndighet), nydyrking der dagens grense på 50 dekar og oppdrettsanlegg der ”større oppdrettsanlegg” normalt forstås som anlegg på mer enn 15.000 tonn slaktefisk pr. år (fylkeskommunen ansvarlig myndighet).

Med opprettholdelse av dagens bestemmelser for behandling av vedlegg II tiltak ville bortfall av størrelseskriterier innebære et betydelig merarbeid for de respektive ansvarlige myndigheter.

Med den foreslåtte forenklingen der screeningen av vedlegg II-tiltakene knyttes opp til søknadsbehandlingen vil merarbeidet for ansvarlig myndighet bli vesentlig redusert. De nye bestemmelsene vil innebære at ansvarlig myndighet når søknaden sendes på høring må gjøre høringsinstansene oppmerksom på at tiltaket omfattes av forskriftens vedlegg II og at høringsinstansene bes om å uttale seg også til spørsmålet om vesentlig virkning og behovet for eventuelle supplerende utredninger.

Videre må ansvarlig myndighet ta stilling til behovet for eventuelle supplerende utredninger og fastsettelsen av et program for slike der det er påkrevd. Arbeidet med screeningen av vedlegg II tiltak anslås å være liten i sakene der det konkluderes med at det ikke er behov for supplerende utredninger. I forhold til en ordinær søknadsbehandling vil merarbeidet primært være knyttet til de få sakene (erfaringstall fra NIBR undersøkelsen er 2 %) der det må stilles krav til supplerende utredninger. Men i forhold til dagens bestemmelser vil løsningen innebære en klar forenkling.

For forslagsstiller vil den foreslåtte løsningen ha åpenbare fordeler ved at det ikke lenger er plikt til en myndighetsscreening av tiltaket før det søkes om tillatelse. Krav om eventuelle supplerende dokumentasjon vil innebære noe merarbeid og ekstra tidsbruk. Men dette vil gjelde kun et fåtall saker som vil få vesentlige virkninger og der virkningene ikke er godt nok belyst i søknaden. Sett i forhold til dagens modell med en innledende høring av melding og fastsetting av utredningsprogram vil forslaget til ny modell samlet sett innebære redusert tidsbruk.

I forhold til miljø vil den foreslåtte løsningen innebære at berørte myndigheter og interesseorganisasjoner kommer inn i vurdering av om tiltaket vil få vesentlige virkninger, og for saker som har vesentlig virkninger for miljø eller samfunn også gis anledning til å stille

krav om nødvendige supplerende utredninger dersom søknaden viser seg å være mangelfull. Det er også grunn til å tro den foreslåtte løsningen vil medvirke til at vurderingene av virkningene for miljø og samfunn i søknadene om tillatelse generelt vil bli bedre ettersom forslagsstiller vil ha en motivasjon for å unngå at det stilles krav til supplerende utredninger.

Konsekvenser av øvrige endringsforslag

Endringen av vedlegg II-listen i henhold til oppsettet i direktivet vil ha mindre betydning ettersom de fleste underpunkt av tiltak er forutsatt dekket også av dagens vedlegg II-liste.

Når det gjelder de foreslåtte endringene i kriteriene for vurdering av vesentlige virkninger (vedlegg III) er disse dels avledet av prosjektdirektivet, dels begrunnet nasjonalt.

Endringene i bokstavkriteriene i vedlegg III er i hovedsak en oppdatering i forhold til rettslig utvikling. Noen av endringene innebærer en avgrensing i forhold til dagens kriterier. Nytt annet ledd vil innebære at vurderingene blir noe mer skjønnsmessig enn i dag, men ikke nødvendigvis mer tidkrevende.

Samlet sett vil de nye kriteriene trolig ikke medføre at flere tiltak defineres til å ha vesentlige virkninger enn dagens § 4 kriterier.

Konsekvensene av ny § 2 c planer eller programmer etter annet lovverk er vanskelig å anslå all den tid det er usikkerhet om hvor mange planer som vil ha et slikt innhold at de faller inn under kravene i SEA-direktivet.

Kravet om at det for linjetiltak som hovedregel skal utredes minst to alternativer er noe som praktiseres i de fleste saker allerede.

Bestemmelsen om bruk av standardiserte metoder for innsamling av data (der slike krav foreligger) vil sikre kvaliteten på utredningen. Bestemmelsen om at data skal gjøres tilgjengelig og at forslagsstiler skal legge inn miljødata (arter og naturtyper) i eksisterende databaser vil åpenbart være samfunnsmessig nyttig, selv om det vil kreve noe merarbeid for forslagsstiller/utreder.

Endringen i vedlegg III: utredningstema og krav. Endringene her innebærer i praksis kun en presisering av krav som ligger i gjeldende lover/forskrifter. Tilsvarende gjelder presiseringen i fjerde ledd vedrørende kravene til vurdering av naturmangfold.

Utkast til

forskrift om miljøvurderinger av tiltak etter sektorlover

Fastsatt ved kongelig resolusjon av xx.yy med hjemmel i lov av 27. juni 2008 nr.71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen) kapittel 14, og i samsvar med EC/Rdir 2001/42/EØF og EC/Rdir 2011/92/EF. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. Innhold og generelle bestemmelser

Formålet med bestemmelsene er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av tiltak, og når det tas stilling til om, og på hvilke vilkår, tiltak kan gjennomføres.

Saksbehandling etter forskriften skal ivareta krav til utredning og dokumentasjon som følger av annet lovverk og som er relevante for den beslutningen konsekvensutredningen skal ligge til grunn for. Avgjørelser etter forskriften er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Forskriftens geografiske virkeområde går ut til og med norsk økonomisk sone og kontinentalsokkelen.

§ 2. Forskriftens saklige virkeområde

Følgende tiltak omfattes av forskriften:

- a) søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg I,
- b) søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg II,
- c) planer og programmer som fastsetter rammer for søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg I eller II, og der planen eller programmet vedtas av et departement i henhold til lov eller forskrift,
- d) planer for nasjonalparker og andre verneområder større enn 500 km², og andre verneområder større enn 250 km² dersom planene fører til en vesentlig endring i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet.

Tiltak etter bokstav a) og d) omfattes av reglene om melding og fastsetting av utredningsprogram, jfr. §§ 4-6. Tiltak etter bokstav b) skal vurderes nærmere etter bestemmelsene i § 3. Tiltak etter bokstav c) skal konsekvensutredes i henhold til § 7 og ikke følge bestemmelsene i §§ 4-6.

Ansvarlig myndighet for tiltak etter bokstav a og b fremgår av kolonne B i vedlegg I og II. Vedkommende fagdepartement er ansvarlig myndighet for tiltak etter bokstav c. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet for tiltak etter bokstav d.

§ 3. Behandling av vedlegg II-tiltak og krav til supplerende utredninger

Tiltakshaver skal i forbindelse med utarbeidelse av søknad gjøre en vurdering av om tiltaket faller inn under kriteriene i vedlegg III.

Myndigheter med ansvar for kriteriene i vedlegg III skal i forbindelse med høring av søknaden vurdere om de mener tiltaket kan få vesentlige virkninger. Berørte myndigheter, parter eller interesseorganisasjoner bør i forbindelse med høring av søknaden konkretisere hvilke forhold som bør belyses nærmere, dersom de mener tiltaket kan få vesentlige virkninger og det ikke allerede er tilfredsstillende redegjort for disse.

Dersom ansvarlig myndighet på bakgrunn av høringen og egne vurderinger finner at tiltaket kan få vesentlig virkninger, og virkningene ikke i tilstrekkelig grad er belyst, jf. krav til dokumentasjon gitt i § 7 eller blir tilfredsstillende avbøtet, skal ansvarlig myndighet stille krav om supplerende utredninger.

Dersom ansvarlig myndighet vurderer at tiltaket ikke har vesentlige virkninger skal dette fremgå ved sluttbehandlingen av tiltaket. Dersom krav til supplerende utredninger er reist for tiltak med vesentlige virkninger, men ikke tatt til følge, skal det gis en begrunnelse.

Krav til supplerende utredninger skal ta utgangspunkt i de forhold som anses å være mangelfullt belyst og i samsvar med krav til dokumentasjon etter § 7.

De supplerende utredningene høres og behandles i samsvar med bestemmelsen i § 8. Det kan settes en kortere frist for høring av supplerende utredninger. Fristen skal være minst 4 uker.

§ 4. Melding med forslag til utredningsprogram for tiltak og planer som alltid skal konsekvensutredes

Meldingen med utredningsprogram skal gjøre rede for formålet med tiltaket eller planen, beskrive området og hvilke problemstillinger som anses viktig i forhold til miljø og samfunn i den konkrete saken, basert på eksisterende kunnskap. Relevante og realistiske alternativer skal beskrives, og det skal framgå hvordan behandlingen av disse skal ivaretas i utredningsarbeidet.

Forslaget til utredningsprogram skal, med utgangspunkt i krav til dokumentasjon gitt i § 7, redegjøre for hvilke forhold som vil bli utredet og belyst i konsekvensutredningen.

§ 5. Høring, behandling og fastsetting av program

Melding med forslag til utredningsprogram skal sendes på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner og legges ut til offentlig ettersyn. Ansvarlig myndighet kan, dersom tiltaket vil medføre vesentlige negative miljøvirkninger, avslutte saksbehandlingen ved å unnlate å sende melding med forslag til utredningsprogram på høring.

Det skal settes en rimelig frist for uttalelser. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Ansvarlig myndighet skal, som ledd i arbeidet med å fastsette utredningsprogram, vurdere behovet for og hvis nødvendig gjennomføre et offentlig møte om saken.

Dersom berørte regionale eller statlige myndigheter på grunnlag av melding med forslag til utredningsprogram vurderer at planen eller tiltaket kan komme i konflikt med nasjonale eller vesentlige regionale hensyn, skal dette fremgå av høringsuttalelsen.

Ansvarlig myndighet fastsetter utredningsprogrammet med utgangspunkt i krav til dokumentasjon gitt i § 7. Ved fastsetting av programmet skal det redegjøres for høringsuttalelser og hvordan disse er vurdert og ivarettatt i fastsatt program.

Det skal framgå hvilke framgangsmåter eller metoder som skal benyttes for å innhente nødvendig og beslutningsrelevant kunnskap innen de ulike tema. Programmet skal utformes slik at det kan tas stilling til om utredningsarbeidet er gjennomført i samsvar med programmet.

Utredningsprogrammet skal fastsettes innen rimelig tid, normalt senest innen 10 uker etter frist for uttalelser. Kopi av fastsatt program skal sendes til de som har avgitt høringsuttalelse til meldingen.

Tillatelsesmyndigheten kan, dersom høringen viser at tiltaket ikke bør gjennomføres, avslutte saksbehandlingen ved å unnlate å fastsette et program for konsekvensutredning.

6. Forelegging av utredningsprogram

Dersom berørte myndigheter har vurdert at tiltaket kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, jf. § 8 fjerde ledd, skal ansvarlig myndighet forelegge programmet for Klima- og miljødepartementet før fastsetting. Klima- og miljødepartementet skal innen to uker gi beskjed om det vil bli gitt merknader til programmet. Denne bestemmelsen gjelder kun for tiltak etter § 2 a.

§ 7. Krav til konsekvensutredningen

Konsekvensutredningen skal, i lys av den konkrete saken, identifisere, beskrive og vurdere de direkte og indirekte vesentlige effekter tiltaket kan få i forhold til:

- f) befolkning og helse,

- g) arter og naturtyper,
- h) land, jordmonn, vann, luft og klima,
- i) materielle verdier, kulturminner og landskap, og
- j) samvirke mellom faktorene nevnt over.

Konsekvensutredning skal også redegjøre for punktene under bokstav a og relevante elementer under bokstav b i vedlegg IV.

For tiltak etter § 2 bokstav c og d skal konsekvensutredningen redegjøre for virkningene planen eller programmet kan få for miljø eller samfunn på et overordnet nivå.

Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i foreliggende kunnskap og nødvendig oppdatering av denne. Der hvor slik kunnskap ikke foreligger om viktige forhold skal det i nødvendig grad innhentes ny kunnskap.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for vurderte alternativer og, der ansvarlig myndighet stiller krav om det, også omfatte utredning av relevante og realistiske alternativer, herunder alternativ lokalisering.

Konsekvensutredninger, herunder feltundersøkelser, skal utføres av personer med relevant faglig kompetanse.

Det skal redegjøres for undersøkelser eller tiltak som kan iverksettes for å tilpasse tiltaket til omgivelsene, for å avbøte skader eller ulemper og for å overvåke og klargjøre faktiske virkninger av planen eller tiltaket.

Søknad med konsekvensutredning skal normalt utgjøre et samlet dokument. Det skal utarbeides et sammendrag av konsekvensutredningen beregnet på offentlig distribusjon.

§ 8. Høring og offentlig ettersyn av planforslag eller søknad med konsekvensutredning

Søknad med konsekvensutredning skal sendes på høring til berørte myndigheter, parter og interesseorganisasjoner og legges ut til offentlig ettersyn. Det skal settes en rimelig frist for høringsuttalelser. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Relevante bakgrunnsdokumenter og fagrapporter skal være tilgjengelige hos ansvarlig myndighet og forslagsstiller. Søknad med konsekvensutredning og eventuelle bakgrunnsdokumenter og fagrapporter skal gjøres tilgjengelige på internett.

Ansvarlig myndighet skal, på bakgrunn av høringen av søknad med konsekvensutredning, ta stilling til om det er behov for tilleggsutredninger eller ytterligere dokumentasjon om bestemte forhold. Eventuelle tilleggsutredninger skal sendes på høring til dem som har avgitt uttalelse til planforslag eller søknad med konsekvensutredning. Fristen for uttalelse

bør ikke settes kortere enn to uker. Dette leddet gjelder ikke for tiltak etter vedlegg II, jf. § 3.

Data som er samlet inn i arbeidet med konsekvensutredningen skal systematiseres i henhold til gitte standarder der dette foreligger. De systematiserte dataene skal gjøres tilgjengelig for offentlige myndigheter slik at de kan legges inn i offentlige databaser. Tiltakshaver skal selv sørge for å legge inn data i databaser der det er lagt til rette for dette.

§ 9. HENSYNTAKEN TIL KONSEKVENsutREDNINGEN VED VEDTAK OG GJENNOMFØRING

Vedtaksmyndigheten skal ved behandlingen av søknaden ta hensyn til konsekvensutredningen og høringsuttalelsene til denne.

I saksframlegget eller innstilling til vedtak skal det framgå hvordan tiltaket og konsekvensutredning og avgitte høringsuttalelser er vurdert, og hvilken betydning konsekvensutredningen og uttalelsene til denne er tillagt i vedtaket. Det skal også redegjøres for hvordan aktuelle alternativer er vurdert.

Vedtaksmyndigheten skal fastsette vilkår for å avklare og belyse, overvåke og begrense vesentlige negative virkninger av tiltaket. Tillatelsesmyndigheten kan bestemme at det skal utarbeides et miljøoppfølgingsprogram.

Oppfølgende undersøkelser i henhold til tredje ledd skal gjøres offentlig tilgjengelige.

§ 10. Offentliggjøring av vedtak

Saksframlegget eller innstillingen med begrunnelse skal være offentlig tilgjengelig. Vedtaket i saken skal kunngjøres. Dokumentene skal gjøres tilgjengelige på internett.

§ 11. Behandling av endringer av tiltak eller planer etter gjennomført høring

Ved endringer av tiltak etter gjennomført høring, jfr. § 8, skal ansvarlig myndighet påse at konsekvensene av endringene blir redegjort for før det fattes vedtak i saken.

§ 12. Søknad om omgjøring eller fornyelse av konsesjoner

Ved omgjøring eller fornyet behandling av konsesjon skal det, dersom tiltaket har nye vesentlige virkninger, gjennomføres en offentlig høring. Ved høringen skal det gis en redegjørelse for tiltaket og tiltakets virkninger for miljø og samfunn.

§ 13. Konsekvensutredning ved grenseoverskridende virkninger

Dersom et tiltak kan få vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal ansvarlig myndighet sende melding med forslag til utredningsprogram til berørte myndigheter i denne staten samtidig med høring i Norge med invitasjon til å delta i plan- eller utredningsprosessen.

Kravene til saksbehandling i § 3 og 4-10 skal legges til grunn hvis annen stat velger å delta i plan- eller utredningsarbeidet. Kopi av dokumentene sendes til Klima- og miljødepartementet, som skal varsle rett myndighet i berørt stat.

Klima- og miljødepartementet kan pålegge tiltakshaver å utarbeide melding med forslag til utredningsprogram og søknad med konsekvensutredning i de språk som er nødvendige, og å delta i offentlig møte i berørt stat.

Dersom norske myndigheter blir varslet, eller på annen måte får kunnskap om tiltak i en annen stat som kan få vesentlige miljøvirkninger i Norge, skal Klima- og miljødepartementet underrettes om dette.

Klima- og miljødepartementet skal påse at informasjon om tiltak fra opphavslandet gjøres kjent for berørte norske myndigheter, parter og interesseorganisasjoner, og at høringsuttalelser fra norske myndigheter og interesser oversendes opphavslandet.

§ 14. Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft (xx.xx.20xx). Fra samme dag oppheves forskrift av 29. juni 2009 nr. xxx om konsekvensutredninger.

§ 15. Overgangsbestemmelser

Tiltak som ikke var omfattet av forskriften av 29. juni 2009 nr. xxx kommer ikke inn under ny forskrift dersom søknaden er sendt på høring før denne forskriftens ikrafttreden.

VEDLEGG I. Tiltak som alltid skal konsekvensutredes

A. Tiltak og oppfangingskriterier	B. Ansvarlig myndighet og lov(er) behandlingen skal knyttes opp til.
INDUSTRI, BYGG OG ANLEGG M.M.	
1. Vannkraftanlegg med en årlig produksjon over 40 GWh.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven
2. Vindkraftanlegg med en installert effekt på mer enn 10 MW.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven.
3. Demninger og andre anlegg for oppdemming eller varig lagring av vann dersom ny eller supplerende mengde oppdemmet eller lagret vann overstiger 10 millioner m ³ .	Norges vassdrags- og energidirektorat. Vassdragsreguleringsloven eller vannressursloven.
4. Anlegg for grunnvann der den mengden vann som tas ut eller infiltreres utgjør minst 10 millioner m ³ pr. år.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Vannressursloven.
5. Varmekraftverk og andre forbrenningsinstallasjoner, også mobile og midlertidige gasskraftverk, med en energiproduksjon på minst 150 MW.	Norges vassdrags- og energidirektorat for varmekraftverk. Energiloven.
6. Kjernekraftverk og andre kjernereaktorer, herunder avvikling eller nedlegging av slike (med unntak av forskningsanlegg for produksjon og omdanning av spaltbare og fertile stoffer der maksimal kraft ikke overstiger 1 kW vedvarende mengde).	Olje- og energidepartementet for kjernekraftverk. Energiloven. Statens strålevern, Miljøverndepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Atomenergiloven. Forurensningsloven.
7. Råoljeraffinerier (med unntak av virksomheter som utelukkende produserer smøremidler av råolje) og anlegg for omdanning til gass og væske av 500 tonn kull eller oljeskifer eller mer pr. døgn.	Olje- og energidepartementet. Petroleumsloven.
8. Lagringsanlegg for olje eller petrokjemiske eller kjemiske produkter med en kapasitet på 200.000 tonn eller mer.	Olje- og energidepartementet. Petroleumsloven.
9. Utvinning av olje og naturgass i kommersiell hensikt der utvunnet mengde overstiger 500 tonn pr. dag for olje og 500.000 m ³ pr. dag	Behandles etter egne regler om konsekvensutredninger etter petroleumsloven. Olje- og

for gass.	energidepartementet.
10. Anlegg beregnet - på produksjon eller anriking av kjernebrensel, - på bearbeiding av bestrålt kjernebrensel eller avfall med høy radioaktivitet, - på disponering av bestrålt kjernebrensel, - utelukkende på disponering av radioaktivt avfall, - utelukkende på lagring (planlagt å vare mer enn 10 år) av bestrålt kjernebrensel eller radioaktivt avfall på annet sted enn produksjonsstedet	Statens strålevern, Miljøverndepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Forurensningsloven. Atomenergiloen. Strålevernloven.
11. Anlegg for intensivt fjørfe- eller svineavl med plass til mer enn: - 85.000 broilere, 60.000 høner - 3.000 slaktegriser (over 30 kg) eller - 900 purker	Fylkesmannen. Husdyrkonsesjonsloven.
12. Anlegg for CO₂-fangst med sikte på geologisk lagring fra anlegg som omfattes av dette vedlegg eller av petroleumsloven.	Forurensingsmyndigheten. Forurensningsloven. Anlegg som omfattes av petroleumsloven behandles etter egne regler om konsekvensutredninger. Olje- og energidepartementet.
13. Lagringsanlegg for geologisk lagring av CO₂, dvs. et bestemt område innenfor en geologisk formasjon som anvendes til geologisk lagring av CO₂ og tilhørende overflate- og injeksjonsinstallasjoner (med unntak av anlegg som benyttes til forskning, utvikling og utprøving av nye produkter og prosesser med samlet påtenkt lagringskapasitet under 100 000 tonn).	Behandles etter egne regler om konsekvensutredninger etter kontinentalsokkelloven. Olje- og energidepartementet.
INFRASTRUKTURTILTAK	
14. Kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning 132 kV eller høyere og en lengde på mer enn 20 km.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloen.
15. Anlegg for transport av vann mellom nedbørfelt der denne transporten har som mål å motvirke eventuell vannmangel, og der mengden vann som transporteres overstiger 100 millioner m³ pr. år. I alle andre tilfeller; anlegg for transport av vann mellom nedbørfelt der den gjennomsnittlige vannmengde i det nedbørfeltet det transporteres vann fra overstiger 2.000	Norges vassdrags- og energidirektorat. Vannressursloven.

millioner m ³ pr. år gjennom flere år, og der den transporterte vannmengden overstiger 5 % av denne mengden. I begge tilfeller unntas transport av drikkevann gjennom rørledninger.	
16. Rørledninger for transport av olje, gass eller kjemikalier med en diameter på mer enn 800 mm og en lengde på mer enn 40 km.	Norges vassdrags- og energidirektorat for tiltak etter naturgassloven. Tiltak som omfattes av petroleumsloven behandles etter egne regler om konsekvensutredninger. Olje- og energidepartementet.
17. Rørledninger med en diameter på mer enn 800 mm og en lengde på mer enn 40 km med tilhørende pumpestasjoner for transport av CO ₂ -strømmer med sikte på geologisk lagring.	Behandles etter egne regler om konsekvensutredninger etter kontinentalsokkelloven. Olje- og energidepartementet.
UTVIDELSER OG ENDRINGER	
18. Utvidelser eller endringer av tiltak nevnt i Vedlegg I der utvidelsen eller endringen i seg selv overstiger størrelseskriteriene skal behandles i samsvar med § 7. Mindre endringer eller utvidelser enn nevnt i første ledd skal behandles i samsvar med § 3. Tiltak gjelder for tiltak nevnt i vedlegg I som utelukkende eller hovedsakelig tjener til utvikling og prøving av nye metoder eller produkter, og som ikke pågår i mer enn to år.	SOM ANGITT OVENFOR.

VEDLEGG II. Tiltak som skal vurderes etter § 3.

A. Tiltak og oppfangingskriterier	B. Ansvarlig myndighet og lov(er) behandlingen skal knyttes opp til
1. JORDBRUK, SKOGBRUK OG AKVAKULTUR	
a) Prosjekter for omstrukturering av jordeiendommer.	Fylkesmannen.
b) Prosjekter for bruk av uoppdyrkede landområder eller delvis naturlige områder til intensivt landbruk, herunder nydyrking.	Kommunen. Forskrift om nydyrking gitt med hjemmel i jordloven.
c) Avskoging med sikte på omlegging til annen landbruksvirksomhet.	Fylkesmannen. Nydyrkingsforskriften med hjemmel i jordloven.
d) Anlegg for intensivt dyrehold	Fylkesmannen. Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjon..
e) Nyplanting av skog eller treslagskifte som omfatter samlet overflate på mer enn 500 dekar.	Kommunen. Forskrift om bærekraftig skogbruk med hjemmel i Skogbruksloven.
f) Intensivt fiskeoppdrett.	Fylkeskommunen. Akvakulturloven.
g) Reingjerder på mer enn 30 km.	Reindriftsforvaltningen i Alta. Reindriftsloven
h) Etablering av landbruksvei dersom nyanlegget overstiger 5 km.	Kommunen. Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål gitt med hjemmel i jordloven og skogbruksloven.
2. UTVINNINGSIKONOMI	
a) Mudringsrelatert kommersiell utvinning av mineraler fra havbunnen	Fylkeskommunen. Kontinentalsokkelloven.
b) Anlegg for utvinning av kull, olje, naturgass, malm og oljeskifer.	Olje- og energidepartementet for tiltak etter petroleumsloven. Norges vassdrags- og energidirektorat for tiltak etter naturgassloven.
3. ENERGI OG INDUSTRI	
a) Industrianlegg for produksjon av elektrisk energi, damp og varmtvann.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven.
b) Industrianlegg for transport av olje og gass, damp og varmtvann.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Naturgassloven. Energiloven.

c) Lagring av naturgass på jordoverflaten.	Olje- og energidepartementet for tiltak etter petroleumsloven. Norges vassdrags- og energidirektorat for tiltak etter naturgassloven.
d) Lagring av fossilt brensel på jordoverflaten.	Olje- og energidepartementet for tiltak etter petroleumsloven. Norges vassdrags- og energidirektorat for tiltak etter naturgassloven.
e) Anlegg for bearbeiding og lagring av radioaktivt avfall der det kreves tillatelse fra Statens strålevern.	Statens strålevern. Atomenergiloven. forurensningsloven og strålevernloven
f) Anlegg for produksjon av vannkraft.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven.
g) Overføringsledninger med spenning på minst 66 kV og en lengde på mer enn 20 km.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven.
h) Anlegg for utnytting av vindkraft til energiproduksjon	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven.
i) Olje- og gassrørledningsanlegg og rørledninger for transport av CO ₂ -strømmer med sikte på geologisk lagring og for gassrørledningsanlegg med trykk over 7 bar,	Tiltak som omfattes av Naturgassloven Norges vassdrags- og energidirektorat. Tiltak som omfattes av petroleumsloven behandles etter egne regler om konsekvensutredninger. Tilsvarende gjelder tiltak som omfattes av kontinentalsokkelloven. Olje- og energidepartementet.
k) Flomsikring, anlegg for oppsamling eller kunstig infiltrasjon for gjenoppbygging av grunnvann, samt tiltak for permanent senkning av innsjøer.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Vannressursloven.
l) Anlegg for transport av vannressurser mellom nedbørfelt som ikke omfattes av vedlegg I.	Norges vassdrags- og energidirektorat. Vassdragsreguleringsloven.
4. Utvidelse eller endringer av tiltak nevnt i vedlegg II.	Som ovenfor

VEDLEGG III. Kriterier for vurdering av om et vedlegg II-tiltak anses å ha vesentlige virkninger

Et vedlegg II-tiltak anses å ha vesentlige virkninger og skal behandles i samsvar med § 3 dersom det:

- a) vil komme i konflikt med områder som er vernet, midlertidig vernet eller foreslått vernet etter naturmangfoldloven kap. V eller etter markaloven § 11,
- b) vil komme i konflikt med kulturminner eller kulturmiljø som er fredet, midlertidig fredet eller foreslått fredet etter kulturminneloven, eller hvor det finnes eller er stor sannsynlighet for å finne automatisk fredete kulturminner som inngår i et kulturmiljø med stor tidsdybde,
- c) vil komme i konflikt med laksebestander som er omfattet av ordningen med nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder,
- d) utgjør en trussel mot en forekomst av en utvalgt eller truet naturtype, verdifull naturtype av verdi A eller B, truet eller prioritert art, eller mot økologisk funksjonsområde for en prioritert art,
- e) vil komme i konflikt med naturområder som er særlig viktige for utøvelse av friluftsliv, herunder naturområder med sterkt press på arealene,
- f) vil komme i konflikt med særlig verdifulle landskap, villmarksområder eller vernede vassdrag,
- g) vil komme i konflikt med utøvelsen av samiske utmarksnæringer, eller er lokalisert i reindriftens særverdiområder eller minimumsbeiter og kan komme i konflikt med reindriftsinteresser, eller på annen måte kan komme i konflikt med reindriftens arealbehov,
- h) innebærer større omdisponering av landbruks-, natur- og friluftslivsområder eller områder som er regulert til landbruk og som er av stor betydning for landbruksvirksomhet,
- i) vil gi vesentlig økt belastning av luftforurensning, støy eller lukt, eller vil føre til vesentlig forurensning til jord, vann eller sedimenter eller vesentlig stråling,
- j) vil føre til vesentlig økning av utslipp av klimagasser,
- k) vil medføre risiko for alvorlige ulykker, ras, skred eller flom,
- l) vil få konsekvenser for befolkningens helse
- m) påvirker vesentlig miljømessig sårbarhet, naturens tålegrense eller områder der fastsatte grenseverdier er overskredet, eller
- n) vil få vesentlige miljøvirkninger i en annen stat.

Ved vurderingen av om tiltaket faller inn under kriteriene i bokstav a til n skal det ses hen til:

- tiltakets størrelse, plassering eller egenskaper, herunder bruk av naturressurser eller produksjon av avfall,
- samvirke med andre gjennomførte og planlagte tiltak, og
- virkningenes omfang, kompleksitet, varighet og reversibilitet.

VEDLEGG IV. Rammer for søknad med konsekvensutredningen

Konsekvensutredningen skal der det er relevant omfatte:

a) Redegjørelse for tiltaket:

- Innhold og formål, med særlig vekt på vurdering av behov.
- Tiltaket skal begrunnes og det skal redegjøres for følgene av og ikke realisere tiltaket (0-alternativet).
- Det skal gis en tidsplan for gjennomføring.
- En redegjørelse for forholdet til nasjonale miljømål, stortingsmeldinger eller lignende, kommunale, fylkeskommunale og andre regionale og nasjonale planer som er relevante i forhold til den aktuelle planen eller tiltaket, samt for relevante mål fastsatt gjennom Rikspolitiske retningslinjer eller bestemmelser, Statlige retningslinjer eller bestemmelser, Regionale planbestemmelser, og hvordan disse er tatt hensyn til.
- Det skal gis en oversikt over offentlige og private tiltak som er nødvendige for gjennomføring.

b) Konsekvensutredningen.

Med utgangspunkt i en beskrivelse av viktige miljø- og samfunnsforhold skal det i konsekvensutredningen gis en beskrivelse og vurdering av virkningene tiltaket kan få for miljø og samfunn, jf. § 7, herunder:

- Forurensning (utslipp til luft, herunder klimagassutslipp, forurensning av jordbunn og vann, støy).
- Vannmiljø, jf. relevante bestemmelser i vannforskriften.
- Kulturminner og kulturmiljø.
- Naturmangfold, jf. relevante bestemmelser i naturmangfoldloven.
- Landskap.
- Sikring av jordressurser (jordvern).
- Samisk natur- og kulturgrunnlag.
- Befolkningens helse,
- Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger.
- Friluftsliv
- Beredskap og ulykkesrisiko,
- Mulige trusler som følge av klimaendringer, herunder risiki ved havstigning.

Det skal redegjøres for samvirke mellom ovennevnte forhold.

For tiltak eller som kan få vesentlige miljøvirkninger i en annen stat skal det gis en særskilt redegjørelse for disse virkningene.

Det skal gjøres en vurdering av samlet miljøbelastning av tiltaket sett i sammenheng med andre eksisterende og planlagte tiltak og påvirkningsfaktorer i tiltakets influensområde. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkninger av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistrikt vurderes.

Når det gjelder relevante strekpunkt ovenfor skal det gis en kort redegjørelse for datagrunnlaget og metodene som er benyttet for å beskrive virkningene, herunder usikkerhet knyttet til innsamling og bruk av dataene og metodene.